

מקצה הארץ

מה נותר לעשות?

עבודת השם אחרונה
על פי רבי נחמן מברסלב

נְחִי נְחִי נְחִי נְחִי מְאֹמֵן

נְחֻמְנוּ נְחֻמְנוּ מְאוֹמֵן

מְקַצֵּה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אִקְרָא

הקדמה

באחרית הימים, בחושך כפול ומכופל, בירידה הגדולה של כנסת ישראל לבור תחתיות ומתחתיו, הגענו לקצה הארץ, והעולם מבולבל ומטורף, ועם ישראל טועים ותועים ומונחים שולל על ידי השקרים של העולם המעלים בכל סוגי הדרגות, ואין כאן מקום לפרט, מלבד העובדה שקשה מאוד להאמין עד היכן מגיע, עמוק בתוך תחום הקדושה, ממש עד עצם נקודת האמת.

כך שמלבד הקושי לרוצים לגשת אל הקודש, להשליך את כל העולם הזה והבליו ולהתנתק מעול מלכות זרה ובפרט להתגבר על ניסיון מניעת הפרנסה, אף אם האדם מוסר נפש וחוגר מותניים לכנוס לתוך דרכי הקדושה של עול תורה ומצוות, אזי רק מתגברת המלחמה הרוחנית האמיתית, ולמעשה באמת רק מתחילה, והמטרה היא לא להתפס ולהתקע בשום שלב, ולא להכלא בשום שקר, רק לזכות להגיע לעבודת השם אמיתית שלימה, בלי שום אחיזת השקר כלל.

כי באמת ירדנו פלאים, נפלנו חלשות, ורוב דרכי עבודת השם נעלמות, מנועות, ולרוב – אחוזות. אז מה הם העבודות שנותרו, הרפואות האמיתיות שמיוחדות לנו, שאינן נגועות, ואותן יש לנו לסגל לעבודת השם העיקרית, ועל איזה לוותר ולהשליך לעת-עתה בכדי להתקיים, בבחינת "עת לעשות לה", הפרו תורתך" ?

מה גם שאין איתנו יודע איזוהי מצוה קלה ואיזו חמורה.

וברור הדבר שנשאלת השאלה בדיעבד, כי לכתחילה עלינו לעבוד את השם בכל הדרכים והמצוות הנתונות למשה מסיני, המובאות בספרי הלכה, ולקיים את כל העצות של רבינו הקדוש נחמן מברסלב.

אך בדיעבד,

מצד עצמנו - דומים אנו לחולה שנפל למשכב, ומצטער בחוליו ואין דעתו מיושבת עליו, וממילא לא יכול לקיים את רוב המצוות. **ומצד העולם** - וזה דבר שקשה להביא לכתב, אך על סמך שרבנו הקדוש כבר הקדים והזכיר עבודות השם שיש להמנע מהן, ואם נתמהמה שם נוכל חלילה להכשל, והן -

למדנות יתירה, בפרט תורה שבעל-פה, עי"ז מתגנבת לה מהרה בסתר גאוה על צבירת ה-'דעת-תורה', ותיכף נעשה פה לדבר ולחלוק על צדיק האמת, עם מציאת 'אסמכתות' ח"ו,

וחקירה, אף בקדושה, דבר הפוגם באמונה התמימה ומביא לאמונות כוזביות ולכפירה,

וחומרות בעשיית מצוות, דבר המוליד מרה שחורה, ולבסוף גורם לעבור על מצוות חמורות,

וסיגופים ותעניות, שבדורינו וודאי לא יובילו שום אדם לזיכוך רוחני ולעבודת השם בחירות ושמחה של מצוות, למרות שרבנו הקדוש מלמד על מעלת התענית, אף על פי כן כבר גילה דעתו, שהתחרט על שהסתגף בעברו כל כך עד שהזיק לגופו, ולבסוף גילה שבהתבודדות פועלים יותר מבלי צורך לתעניות,

ו**לימוד קבלה**, מכיוון שבדורנו זה אין מי שיהיה טהור ועניו כראוי
ללמוד לשמה, והעובר על כך מסתכל ומתבונן ומעיין בהשגות
למעלה משכלו, ופוגם בשורש הניאוף,

וכן לא חפץ רבנו הקדוש שיהיו תלמידיו-
שוחט, מלמד, חסיד בעיר קטנה,
או **נושאי רבנות ומנהיגות** כלשהי,

וכל אותן דרכים הנ"ל הלכו בהן וקיימו אותן קדמונינו הקדושים
באמת ובתמים לשמה, וזכו למעלות רמות וכו', אך כאמור אנו
מוזהרים בפירוש שלא ללכת בדרכים אלו בעבודת השם,
מפני שהן מועדות למכשול,

אז על סמך הקדמה זו של רבנו הקדוש, ניתן לנו פיתחון פה
לכתוב דברים אלו, דהיינו,
שמעז העולם ישנן מצוות ודרכים בעבודת השם, שלגודל
התפשטות הבעל דבר באחרית הימים, וחדירתו לתוך תחום
הקדושה, לתוך הדרכים השגורות וההמוניות, טמונות שם
'מלכודות', והעוסק בהן, ולא חשוב באיזה מסגרת, נאחז בשקר
כלשהו, ורק מתרחק מעבודת השם תמימה ונקיה לשם שמיים,
ומנקודת האמת שהוא הצדיק האמת, ואדרבא רק נותן יניקה
לסטרא אחרא לקבל ממנו עוד כח וחיות,
והלוואי ולא היה עוסק כלל וכו'...

וכל תיאור המצב הנ"ל של המציאות השולטת, הוא דוגמת הסיפור-משל שסיפר רבנו הקדוש, על האדם שנשדד ונלקח ממנו הכל עד שנותר לו רק לצעוק, ועי"ז דווקא חזר אליו לבסוף הכל, יחד עם כל מה שנשדד ממנו בעבר (חיי מוהר"ן, סיפורים חדשים, יז).

אז לגבי הדרכים שיש יותר להתמקד בהן - "אע"פ דאיהו לא חזי, מזלייהו חזי" - הנשמה מרגישה ונמשכת לעבודות השם ששייכות ומותאמות לאדם לפי מקומו ומצב הדור, שבהן במיוחד כלולים התיקונים, הרפואות, הישועות להם הוא נצרך, והקשר שלו לבורא עולם,

אבל העיקר הוא, שכבר הוריד לנו השם יתברך את צדיק הדור האמת, רבינו הקדוש רבי נחמן, שאף ירד והתגלה אלינו שנית כאיש פשוט, זקן קדוש, סבא ישראל, עם שמו המיוחד

יְיָ יְיָ נְחֵמְנוּ נְחֵמְנוּ מֵאִוֶּמֶן,

שהוא שורש התורה והמצוות, שורש התשובה, והוא הולך לפנינו לתור לנו את הדרך, אותה הורה לנו בספריו הקדושים, אך השאיר את הצורך לחפש ולמצוא, ללקט ולחדש מדבריו, בכדי להוציא לאור היום ביתר-שאת, ולזכות להוציא מכח אל הפועל, ולקיים.

וכבר החלו תלמידי רבי נתן הקדושים לקבץ ליקוטים על נושאים מסויימים ולחדש חידושים ולכתוב פירושים, ובפרט הקדוש ר' אלטר טפליקר זצ"ל, שליקט את שני הספרים הקדושים - "השתפכות הנפש" על נושא ההתבודדות, ו"משיבת נפש" על נושא ההתחזקות,

והגדיל לעשות בחיבורים קדושים אלה, ועשה פירות, וקירב נפשות רבות.

ומי יתן ועלה בידי, אנכי הקטן, הפחות וגרוע באמת, ולא מצד ענווה, ללקט מתוך ים החכמה של רבינו הקדוש את תרכובת הדרכים והעצות האחרונות שנותרו לנו לקיים בעומק גלותנו, ולעבוד בעיקר איתן את השם יתברך.

ומצוה גדולה שיהיו מלוות בשמחה של שטות דקדושה.

וסימן של אותן דרכים בעבודת השם מצאתי מרומז בפסוק:
"מ-ק-צ-ה - ה-א-ר-ץ אליך אקרא" (תהלים סא),

כאשר ארבעת הראשונות הינן דרכים מעשיות, ואילו שלושת היתרות הינן דרכים פנימיות של כוונת הלב.

ויהי רצון מלפני הבורא יתברך שנזכה לילך בדרך הקודש באמת לאמיתו בכל עת ורגע, למען לא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד, אמן.

מקצה הארץ אליך אקרא

יְיָ יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן

תוכן ענינים

11	מקוה.....
17	קברי צדיקים.....
25	התבודדות..... (ותהלים, וליקוטי תפילות)
35	הפצה.....
49	ארך-אפים..... (המתנה, התחזקות)
63	רצונות דקדושה.....
69	צדיק..... (התקשרות לצדיק הדור האמת)
81	אליך אקרא..... (תפילה על כל הנושאים בספר, מקובץ מתוך ספר "ליקוטי תפילות")
97	תיקון הכללי.....

בְּיָדְךָ יְהוָה יִחַם וְיִרַחֵם

מִקְצֵה הָאָרֶץ אֲלֵיךְ אֶקְרָא

מקוה

על ידי טבילת מקוה מזכירין זכות אבות.
(ספר המידות, זכות אבות, א.)

על ידי טבילת מקוה נתבטל הצרות וישועה באה.
(ספר המידות, המתקת דין, כב.)

המקוה ממתיק הדין.
(ספר המידות, המתקת דין, פא.)

טבילת מקוה מושיע מכל הצרות, חס ושלום, ומטהר מכל הטומאות ומכל החטאים, כי מקוה ממשיך דעת וחסד עליון מאוד. על ידי טבילת מקוה הפרנסה בנקל, ונתבטל המחלוקת והכעס, וזוכה לשלום ולרחמנות ולדעת גדול, וזוכה לרפואה ולחיים ואריכות ימים, לעורר בני אדם להשם יתברך.
(ליקוטי עצות, מקוה, א-ב)

כעס ואכזריות הוא מחסרון הדעת. וכל מה שמתרבה הדעת, נתבטל הכעס ומתרבה הרחמנות והחסד והשלום. על כן, על ידי עסק התורה, שעל ידי זה נמשך דעת, על ידי זה מתבטל הכעס ונמשך רחמנות ושלום, וכן טבילת מקוה מבטל הכעס, כי על ידי טבילת מקוה נמשך דעת.
(ליקוטי עצות, כעס, ג-ד.)

בדרך, צריכין ליזהר בטבילת מקוה,
 כי מקוה מסוגל להנצל מרוצחים.
 (ליקוטי עצות, טלטול ונסיעות לדרכים, ח.)

הישועה מהצרה, והטהרה מהטומאה הוא על ידי מקוה, שהוא
 בחינת עלמא דאתי (עולם הבא) בחינת מימי הדעת, בחינת
 "כי תמלא הארץ דעה כמים לים מכסים",
 כי על ידי שנכנסין למקוה וסותמין העיניים מחיזו דהאי עלמא
 (ממראות העולם הזה) ונתעלם ונתכסה שם בתוך מימי המקוה,
 על ידי זה הוא נכלל בתוך בחינת עלמא דאתי, בחינת הדעת,
 בחינת השגחה. כי כשנפלין מהדעת וסוברין שיש טבע ח"ו,
 זה בחינת פגם העיניים, ומזה באין כל הצרות.
 ועל כן צריכין לסתום את עיניו לגמרי מחיזו דהאי עלמא ולהיות
 מתעלם ונכלל בתוך המקוה, שהיא בחינת הדעת של עלמא דאתי,
 שאז יתגלה השגחתו יתברך בעולם, ויתבטל הטבע לגמרי,
 ועל ידי זה ממשיך השגחה מסוף העולם מבחינת המקוה,
 ועל ידי זה בא לו ישועה לכל מה שצריך,
 בחינת "מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה".
 (ליקוטי הלכות, נטילת ידים שחרית, ב, א.)

עלמא דאתי, שהוא שורש כל הדברים, הוא בחינת מקוה מים,
 ושם נתעלמים ונתכסים בתוך המים מעין השבעים אומות, כי אין
 שם שליטה להם, בבחינת דגים שבים – המים מכסה עליהם, ואז
 חוזרין ונעשין בריה חדשה שם, כי כל הדברים החוזרים לשם,
 לבחינת עלמא דאתי, הם נתחדשים שם בחינת תשובה, בחינת
 "השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם".
 ועל כן מקוה הוא תיקון גדול מאוד לתשובה, כי משם ההתחלה
 של הכניסה לעבודתו, יתברך שמו, כי שם חוזרין ונתחדשין,
 שזהו עיקר בחינת תשובה.
 (ליקוטי הלכות, הכשר כלים, א, א.)

מתחילה היה העולם מים במים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ואז היה כל העולם וכל אשר בו בכח, בתוך המים, ושם היה רוח אלקים שהוא רוח של משיח מרחפת, שהוא כלל כל הרוחות והחיות דלעילא ולתתא (של מעלה ומטה) של כל באי עולם, ואחר כך יצא הכל מכח אל הפועל. ועל כן הטמא שנטמא, שהוא על ידי שנסתלק ממנו החיות, בחינת פועל, ונתעלם בבחינת הכח, הוא צריך לטבול במים כדי לחזור לשורשו, לשורש הרוח דלעילא, בחינת כח העליון, כדי לחזור ולהתבטל שם כדי לחזור להוציא משם מחדש מכח אל הפועל, שיהיה נמשך עליו רוח חיים דקדושה מבחינת רוח דלעילא, שהוא בחינת רוח אלקים, רוחו של משיח המרחף על פני המים, שמשם כל הטהרות והקדושות.

כי עיקר הטהרה והקדושה נמשכת על ידי בחינת מוציא מכח אל הפועל דקדושה כנ"ל. וזה שכתוב: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם", היינו בחינת מקוה מים של ישראל, שהוא בחינת מים טהורים המטהרים מכל הטומאות ומכל הגילולים, על ידי זה - "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן מבשרכם... ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחוקי תלכו" וכו', כי על ידי מים טהורים, בחינת טבילת מקוה של ישראל, על ידי זה נמשך בחינת רוח חדשה, שעל ידי זה נטהרין מכל העוונות ומכל הטומאות.
(ליקוטי הלכות, הכשר כלים, ד, יב)

מקוה הוא תיקון גדול מאוד לתשובה, כי משם התחלת התשובה. ועל כן תחילת הכנסת ישראל בצל השכינה (מתן תורה) היה על ידי טבילת מקוה, כי משם ההתחלה של הכניסה לעבודתו יתברך, כי שם חוזרין ונתחדשין לטובה.
(אוצר היראה, מקוה, טו.)

(נמצא בין כתבי יד של ר' נחמן טולטשינער, תלמיד מובהק למורנו הרב הצדיק רבי נתן, שכתב מה ששמע פעם אחת מפיו הקדוש, בגדולת זהירות טבילות מקוה, וזה לשונו:)

הנה אמרתי לרשום בכתב אמת מה ששמעתי פעם אחת מפי מורי הרב הצדיק מוהרנ"ת (רבי נתן) זצ"ל מגדולת הזהיר בטבילות מקוה בכל יום תמיד, כי על ידי זה התקוה חזקה שיתתקן כל מה שעבר על האדם. והמעשה כך היה:

בשבת חנוכה שנת תר"ה לפרט קטן שני שבועות קודם הסתלקותו, יצא קול באשמורת בוקר שבת קודש, שנפלה התיקרה (שקורין סטעליא) בהמרחץ ואי אפשר לטבול בהמקוה לכבוד שבת קודש. אך אחר כך כשהאיר היום נודע אשר לא כן הוא הדבר, כי נפלה באיזה זווית רחוק מהמקוה, ויכולים לטבול בהמקוה. ואז הלך אדמו"ר מוהרנ"ת זצ"ל לטבול עצמו בהמקוה, וכל אנשי העיר הלכו גם כן לטבול בהמקוה לכבוד בוקר שבת קודש. ואז כשבא מהמקוה, ואנחנו עמדנו לפניו, והוא התחיל להכין עצמו לתפילת שחרית, ואמר הברכות שקודם הקרבנות, ואחר כך התחיל להודות לה' על אשר זכה לטבול עצמו במקוה והחיייה עצמו בזה מאוד מאוד. ואמר אשר כבר היה מוכן ללכת לטבול עצמו תחת הקרח (שקורין פאלאנקע) בהנהר ביג שיש שם בברסלב. כי אז בשנה הזאת כבר היה בשבת חנוכה קרירות גדולות מאוד, וכבר היה נקרש הנהר הנ"ל תחת הקרח, ובתנועותיו הקדושות שעשה אז בהתלהבות גדול היה מראה איך שהיה רץ להנהר, והיה מפשיט את בגדיו בזריזות עצום, והיה מדלג לתוך הפאלאנקע. ונתן שבח והודאה להשם יתברך על אשר לא הוצרך לכל זה, והיה באפשרי לו ולכל אנשי העיר לטבול עצמו במקוה לכבוד בוקר שבת קודש ודיבר אז כמה דיבורים מהחיות ומהמשיבת נפש שיש לו מטבילות המקוה עד מאוד, ואז אמר:

**מי שיהיה חזק בטבילות מקוה בכל יום תמיד,
בוודאי יתתקן הכל, יהיה איך שיהיה.**

ואמר: הנה תיבת מקוה, יש לה שני פירושים:
(א) לשון תקוה, כמו שכתוב: "מקוה ישראל ה'" (ירמיה י"ז).
(ב) לשון מקוה מים. ואמר שני הפירושים הם אחד, כי אך ורק
כשנזהרים בטבילות מקוה מים, על ידי זה יש תקוה שיתתקן כל מה
שעבר על האדם. ואחר כך ענה ואמר עוד:

הביטו וראו, הלא כשנודע לעזרא הסופר שנכשלו ישראל בנשים
נוכריות, וצעק מרה על זאת, כמו שכתוב: "בושתי וגם נכלמתי
להרים פני אליך" (עזרא ט'), ואחר כך בקפיטל י' כתיב: "ויען שכניה
בן יחיאל ואנחנו מעלנו" וכו', "ועתה יש מקוה לישראל", ופירושו,
יש תקוה, שיתתקן הדבר. ואמר זאת בלשון מקוה דייקא, כי אך
ורק כשנזהרים בטבילות מקוה, אז יש תקוה שיתתקן הכל,
אמן כן יהי רצון.
(ליקוטי הלכות, חושן משפט, השמטה בסוף הספר)

(ולסיום, מתוך ספר כוכבי אור, חכמה ובינה, הקדמה:)
"מקוה" עם הכולל (151 ועוד 1), במספר (גימטריה) =
שמו (נחמן) עם האותיות (148 ועוד 4) = 152 !

קברי צדיקים

על ידי השתטחות על קברי הצדיקים הקדוש ברוך הוא עושה לו טובות, אף על פי שאינו ראוי לכך.
(ספר המידות, צדיק, קעג)

מי שנאבד אמונתו ממנו, ילך על קברי ישראל ויספר החסדים, שעשה לו הקדוש ברוך הוא.
(ספר המידות, אמונה, ט)

תשוקת הצדיק הוא לגלות מלכותו יתברך גם אחר הסתלקותו, על כן כל שעשועיו כשבא אדם השפל מזה העולם, אפילו אם הוא גרוע מאוד ומשתטח על קברו ומתפלל שיזכה לתשובה שלימה, על ידי זה עוסק הצדיק בתיקונו ומעלהו, אף על פי שלא זכה עדיין לברר את מידותיו, ועל ידי זה זוכה לתשובה שלימה ולשלימות התפילה.
(אוצר היראה, צדיק, עד)

אצל אלישע מצינו מבואר שגם אחר מותו נחיה וקם המת אשר נגע בעצמות אלישע, ומזה מובן ממילא שאלישע בעצמו בוודאי לא מת, והוא חי וקיים תמיד. ואם יכול אחר הסתלקותו להחיות המת ממש, מכל שכן שהוא יכול להחיות בני אדם החיים עדיין, להחיותם בהשארת תורתו ורוח קודשו, רק שצריכים לבקשו מאוד. ומזה מובן גם על כל הצדיקים אמיתיים (וגודל מעלת קברי הצדיקים).
(אוצר היראה, צדיק, ריג)

מעלת קברי הצדיקים: כי הם שוכני עפר, שגם בחייהם נעשים שכנים לעפר כמאמר רבותינו ז"ל, ועל ידי זה יש להם בחינת כח המושך שיש להעפר, היינו שיש להם כח להמשיך אצלם קדושת אלקותו יתברך ולהמשיך כל העולם אל קדושת עבודתו יתברך. ומכל שכן עתה אחר ההסתלקות שהם שוכני עפר ממש, ואז במקום קבורת הצדיק שם העפר הוא בחינת עפר ארץ ישראל, אדמת קודש, ועל כן בנקל להתעורר שם באמת לעבודתו יתברך.
(אוצר היראה, צדיק, צג)

הצדיק האמת כל תשוקתו תמיד לעלות מדרגא לדרגא, ואפילו כשעולה למקום שעולה אינו מסתפק עצמו בזה כלל, רק חותר ומתגעגע לעלות יותר ויותר, וזה עבודת הצדיק כל ימי חייו.

אבל אי אפשר לעלות מדרגא לדרגא, כי אם על ידי ירידה שקודם העליה, וכל זמן שהצדיק חי בזה העולם, אף על פי שהוא גדול במדרגה עצומה מאוד, אף על פי כן, שייך אצלו איזה בחינת ירידה לפי בחינתו קודם כל עליה. אבל כשנסתלק, ושם בעולם הבא אין שייך ירידה, והצדיק משתוקק גם שם לעלות בכל פעם יותר ויותר, כי לגדולתו יתברך אין חקר, אבל אי אפשר לעלות כי אם על ידי ירידה, ושם אין שייך ירידה כנ"ל, על כן כשבא אחד על קברו הקדוש, וצועק שימחל ויסלח לו השם יתברך על ריבוי עוונותיו, ושיקרבהו לעבודתו יתברך, והצדיק מוריד עצמו למקומו של זה שבא על קברו להושיעו שם, אזי נחשב להצדיק כאילו ירד בעצמו, ועל ידי זה הצדיק עולה עוד לעילא ולעילא וכו' לפי בחינתו, בבחינת ירידה תכלית העליה, כי זוכה לחתור ולמצוא עוד חסדים נפלאים ונעלמים מאוד מאוד, ולגלות אותם מהעלם אל הגילוי, באופן שיוכל להושיע ולהעלות את זה, גם מאותה הירידה העצומה שהוא בה עכשיו על ידי ריבוי עוונותיו. וזה עיקר תענוג ושעשוע הצדיק יותר מכל תענוגי עולם הבא שיש לו, כשהוא עושה טובה נצחית לאיזה איש הישראלי שירד למקום שירד, כי זה עיקר עבודתו בחייו ולאחר הסתלקותו שהוא עומד ומשמש עדיין במרום, ועיקר העבודה והשימוש לעזור לישראל בכלל ובפרט, והעיקר להוציאם מצרות הנפש ומעומק ירידתו של כל אחד ואחד לפי בחינתו ולגלות בכל פעם חסדים חדשים נפלאים, שהם עיקר גדולת הבורא יתברך, שנתגלין דייקא על ידי שמקרבין ומעלין את הרחוקים והירודים מאוד מאוד. נמצא שדייקא על ידי האיש הזה, שבא מירידה עמוקה כזאת להשתטח על קבר הצדיק להתפלל ולחתור משם לזכות לתשובה שלימה, על ידו דייקא זוכה הצדיק אחר הסתלקותו לבחינת ירידה תכלית העליה, ואז עולה הצדיק בעליה גדולה כזו, וממשיך חסדים נפלאים כאלו, עד שיכול גם הרחוק והירוד הזה להתקרב להשם יתברך.

(אוצר היראה, צדיק, רלד)

הצדיק הגדול במעלה שזיכך עצמו מכל וכל הוא אינו מת כלל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, כי צדיקים במיתתם קרויים חיים, כי גם אחר הסתלקותו מקושר ומיוחד בחינת חיות גופו, ואז הוא עוסק בתיקון נפשות ישראל יותר מבחייו, מחמת שאז עולה בכל פעם למדריגות גבוהות ונפלאות ונשגבות כל כך, עד שיכול לתקן הכל. וזה מעלת קברי הצדיקים אמיתיים, כי שם על קברו שורה השארת נפשו הקדושה, כמבואר בכתבי האריז"ל, ונפשו קשורה למעלה למעלה. והצדיק גם אחר הסתלקותו הוא עולה ומסתלק בכל פעם מדרגא לדרגא גבוה ביותר, ועל כן בכל פעם שבאים על קברו הקדוש יכולים לקבל הארת פי שניים ממקום גבוה מאוד, שעל ידי זה הכל יכולין להתתקן, וכל מה שפגם יותר ויותר, חס ושלום, צריכין להמשיך תיקונו ממקום הגבוה עוד יותר, עד שיש שפגמו כל כך, בפרט עתה בדורות הללו, שאי אפשר להם להתתקן, כי אם על ידי כח הצדיקים שוכני עפר, שעל ידי שבאים על קבריהם הקדושים וחותרים שם לשוב בתשובה שלימה, על ידי זה ממשיכין שם הארת פי שניים מבחינה גבוהה ועצומה מאוד, עד שעל ידי זה גם הוא יכול להתתקן, אפילו אם הוא כמו שהוא.

(ליקוטי הלכות, הכשר כלים, ד, ז)

...וזה בחינת מעלת הנוסעים והולכים על קברי צדיקים אמיתיים, כי הצדיק שעסק כל ימיו בתורת חסד, דהיינו שלימד תורה על מנת ללמדה, דהיינו שהיה עוסק בתורה עד שהיה מעורר שורשי נפשות ישראל שבתורה. שעל ידי זה רבים השיב מעוון והגדיל כבוד ה' יתברך וכו', זה הצדיק אפילו כשנסתלק עדיין הוא עוסק בזה להחזיר כל העולם למוטב על ידי שממשיך על כל אחד הארה משורש נשמתו שבתורה.

(ליקוטי הלכות, סעודה, ה, ל)

עיקר קריעת ים סוף היה על ידי ארונו של יוסף, כמו שכתוב "הים ראה וינס" – ויצא החוצה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, שזהו בחינת כח קדושת קברי הצדיקים הגדולים שזכו לתכלית שלימות שמירת הברית שזכו ללמוד וללמד וכו', ועל כן כלב (בן יפונה) כשראה שמתגברים מאוד עצת המרגלים שרוצים לפגום בקדושת ארץ ישראל, על כן הלך ונשתטח על קברי אבות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ועל ידי זה זכה למה שזכה, כי כשרוצים לבוא לארץ ישראל שהיא כלליות כל הקדושות, מתגברים ומשתטחים המניעות והעיכובים וכו' מאוד מאוד, עד שראה כלב שאי אפשר להכניעם, כי אם על ידי כח קברי הצדיקים, שהם קברי האבות, שהלך ונשתטח עליהם. ועל כן כל קריעת ים סוף היה על ידי כח ארונו של יוסף הצדיק שהוא בחינת קבר הצדיק שעל ידי זה היתה עיקר הגאולה, כמו שכתוב "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" כנ"ל. ועל כן היה מהלך ארונו של יוסף אצל ארון הלוחות, כי עיקר קבלת התורה נמשך משם כנ"ל.
 (ליקוטי הלכות, סעודה, ה, מז)

כבר היה הבית המקדש פעמיים, וישראל ירשו כבר ארץ ישראל בקדושה ראשונה וקדושה שניה, וכבר היה רבי עקיבא ותלמידיו וצדיקים כאלה בעולם, ורבי שמעון בן יוחאי, שהוא מתלמידי רבי עקיבא, על כן עתה כל התיקון על ידי קבריהם הקדושים. והכל בכחו של משה, שלא ידע איש את קבורתו, כי הוא היה הראשון שאי אפשר לידע את קבורתו, אבל הוא בעצמו יהיה הגואל האחרון שיבוא על ידי זכות הצדיקים שיחזירו ישראל בתשובה על ידי חידושי תורתם הקדושה שחידשו בתורת משה, ועל ידי קבריהם הקדושים, שעל ידי זה אנו ממשיכים עלינו קיום תורת משה, כמו שכתוב: "לקדושים אשר בארץ המה".
 (ליקוטי הלכות, תפלת המנחה, ז, צו)

כל צדיק האמת זוכה לפי בחינתו לבחינת ביטול אל האין סוף בשעת הסתלקותו. וכשבאין על קברו ומשתטחין עליו אזי נכללין בו. ועל ידי זה נכללין עם נפש הצדיק בהאור האין סוף, בבחינת עולם הבא, בחינת כולו טוב. ועל ידי זה נתבטל כל הרע ונתכפרין כל העוונות. ועל כן על ידי זה יכולין לזכות להשגות גדולות, מי שזוכה להתדבקות רוחא ברוחא, כמובא בשער היחודים, כי על ידי הרשימו שנשאר מבחינת הביטול שהוא בחינת השתטחות, על ידי זה זוכין להשגת התורה, כי הרשימו מאיר אל הדעת וכו'. ואפילו מי שאינו בר הכי ואינו יודע לאדבקא רוחא ברוחא וכו', אף על פי כן נעשה כל זה ממילא על ידי שבא על קברי הצדיקי אמת ונכלל בהם באמת ובלב שלם על ידי ריבוי התפילות ותחינות ובקשות שמרבין להתפלל על קבריהם ולפרש שיחתו שם כל אחד ואחד כפי אשר יודע את נגעי לבבו באמת ומבקש ומשתוקק ומתגעגע לשוב לה' יתברך באמת ולהיות כרצונו יתברך וכרצון הצדיקים האמיתיים, על ידי זה הוא נכלל בהם, ועל ידי זה הוא נכלל באין סוף, שעל ידי זה נתבטל כל הרע, וזוכין לכל טוב, אמן.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח, ג, ט)

...זהו בחינת אמירת תהילים שנוהגין לומר על קברי הצדיקים כמובא בשם הבעל שם טוב זצ"ל, שציווה לומר כמה מזמורי תהילים על קברי הצדיקים. וזה בחינת עשרה מזמורי תהילים שגילה רבינו ז"ל וציווה לאומרם על קברו, כי עשרה מזמורי תהילים הם בחינת עשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהילים, ועשרה מיני נגינה הם השמחה. ונגינה ורינה ושמחה, הם בחינת שלום, בחינת "שיר השירים אשר לשלמה", וכמו שכתוב "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה", אבל מחמת שדרך השלום להתלבש במרירות, על כן על פי הרוב נוהגין להתמרמר מאוד על קברי הצדיקים במרירות גדול ובלב נשבר מאוד, ועל ידי זה דייקא זוכין לשלום ולרינה ולשמחה, כי הם בחינה אחת, כנ"ל.

(ליקוטי הלכות, קרחה וכתובת קעקע, ג, ה)

בענין מעלת ההליכה על קברי צדיקים הגדולים:

כי הצדיק עמד במלחמה בחייו ושיבר כל היצרין רעין, עד שזכה על ידי מעשיו לגלות מלכותו יתברך בעולם, ואז זוכה ביום הסתלקותו להסתלק לעילא ולעילא למקום שנסתלק. ושם אין מעשה ועובדא לגלות מלכותו, רק מתענג על ה', אשרי לו. אבל כבר מבואר, שעיקר שלימות הצדיק הוא שאפילו כשהוא למעלה מעלה, שיהיה למטה גם כן, כי חפצו ותשוקתו תמיד לגלות מלכותו בעולם, שזה רצון הבורא יתברך שבשביל זה ברא הכל. אבל לגלות מלכותו אי אפשר כי אם על ידי עובדות ומעשים טובים שבזה העולם, ושם במקום הצדיק אין מעשה ועובדא.

על כן כל שעשועיו כשבא אדם השפל מזה העולם, אפילו אם הוא גרוע מאוד, ומשתטח על קברו ומבקש שישבינו בתשובה ויתקנו, שאזי תיכף על ידי ההתעוררות הזוה הוא עושה מה שעושה ומעלהו, אף על פי שלא בירר המידות, אדרבא קילקלם. כי הצדיק יש לו כח לזה, לתקן הכל על ידי עוצם יגיעתו ומסירת נפשו בזה העולם ביסורים וסיגופים קשים בשביל ה' יתברך ובשביל ישראל, עד שעשה תשובה בשביל כל ישראל לדורות, וכמו שאמר רבי שמעון בן יוחאי: "יכולני לפטור כל העולם וכו'", ואלמלי יותם בן עוזיהו עימי, יכולני לפטור גם להבא עד הסוף", וכו', רק העיקר שיהיה להאדם שבזה העולם איזה אתערותא דלתתא מעט על כל פנים, כי בלא אתערותא דלתתא כלל אי אפשר. (ליקוטי הלכות, תפלת המנחה, ז, פ)

איתא (נמצא) בזוהר הקדוש: "צדיקיא שכיחי יתיר בתר אסתלקותיה בהאי עלמא יתיר מבחיוהי" (הצדיקים נמצאים בזה העולם אחר הסתלקותם יותר מבחיהם). וזהו בחינת השתטחות על קברי צדיקים אמיתיים שהוא דבר גדול מאוד ומועיל מאוד לעבודת השם יתברך, לזכות לצאת מהרע שלו ולשוב להשם יתברך.

כי יש בני אדם שנפלו כל כך בעוונותיהם, עד שנאחזו בהם הרע כל כך, עד שאי אפשר להם בשום אופן לשוב להשם יתברך, רק על ידי שבאין על קברי הצדיקים האמיתיים, ואז נכללין בנשמת הצדיק שמת, שהוא עוסק תמיד לברר בירורים, והוא בכחו הגדול, שגדול במיתתו יותר מבחייו, הוא יכול לברר אפילו הנשמות שנפלו מאוד מאוד. אבל אף על פי כן, הבעל בחירה אי אפשר לבררו בעל כורחו, כי אם כשבא על הקבר במקום גניזתו הקדושה, ומעורר עצמו בתשובה, שאז יש כח להצדיק לבררו בכחו הגדול ולהוציאו ממקום שנפל לשם ולתקנו, אף על פי שלא היה אפשר לו להתקן בשום אופן. (ליקוטי הלכות, נזיקין, ג, ח)

גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחיהם. ודייקא על ידי שנסתלק ויוצאין נפשו ורוחו ונשמתו הקדושים מאוד לחזור למקורם, ונשאר הארה גדולה מהשארת נפשו בזה העולם על קברו הקדוש, כמבואר בכתבי האר"י ז"ל, על ידי זה נתקדש כל אויר העולם בקדושה גדולה, באופן שיהיו נשמעין דבריו הקדושים למרחקים מאוד תמיד. וזה מעלת קדושת קברי הצדיקים, כי שם האויר קדוש מאוד, בחינת אויר הנח והזך ביותר. ועל ידי זה זוכין לשמוע קול דברי הצדיק האמת, שכל דיבוריו היו כל ימי חייו להמשיך אמונה הקדושה בעולם, ועל ידי זה נתעורר הטוב שכבוש אצל כל אחד, וחוזר למעלתו. ועל כן טוב ללמוד על קברי צדיקים מחידושי תורתם, כי שם מחמת שהאויר נח וזך יכול כל אחד לזכות שיהיו נשמעין בלבם היטב דברי הצדיקי אמת, עד שישוב להשם יתברך.

ועל כן מרבין בצדקה על קברי הצדיקים, כי צדקה מסוגל לזה, להמשיך אויר נח וזך, ועל ידי זה זוכין ביותר להכליל בהאויר הקדוש הנח והזך שיש במקום קברי הצדיקי אמת.

(אוצר היראה, צדיק, קא)

התבודדות

(ותהלים, וליקוטי תפילות)

על ידי התבודדות בא ישועה.

(ספר המידות, ישועה, ג)

ההתבודדות הוא מעלה גדולה ודרך נכון וישר מאוד להתקרב להשם יתברך. וצריך כל אחד לקבוע לו על זה איזה שעות ביום שיפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו. כי בלשון שמדברים בו בנקל יותר לפרש כל שיחתו היטב ואת כל אשר עם לבבו ישוח לפני השם יתברך.

הן חרטה ותשובה על העבר, הן בקשות ותחנונים שיזכה להתקרב אליו יתברך מהיום והלאה באמת. ואם אינו יכול לדבר כלל לפני השם יתברך יצעק ויתחנן לפני השם יתברך אז על זה בעצמו, שנתרחק כל כך עד שאינו יכול אפילו לדבר לפניו יתברך. ויבקש מאיתו יתברך רחמים ותחנונים שיחמול עליו ויפתח פיו עד שיוכל לפרש שיחתו לפניו יתברך.

וכל אחד כפי מה שיודע נגעי לבבו איך הוא מרוחק מהשם יתברך, ישיח ויספר הכל לפניו יתברך.

ועוצם מעלת הנהגה זאת אין לבאר ולשער. כי זאת הנהגה עולה על הכל והיא כוללת כל עבודת השם.

כי על ידי זה יכולין לבוא לכל טוב בזה ובבא, כי הכל יכול לפעול על ידי תפילה ותחנונים, וכל גדולי הצדיקים לא באו למדרגתם כי אם על ידי הנהגה זאת. ומשכיל על דבר יבין מעצמו גודל מעלת הנהגה זאת. אשרי הזוכה לקבוע עצמו על זה שעה מיוחדת בכל יום ויום, ושאר היום יהיה בשמחה.

גם טוב לעשות מהתורות תפילות.

(קיצור ליקוטי מוהר"ן, כה)

על ידי התבודדות בלילה שאז עיקר זמנה, וכן על ידי קימת חצות, זוכה לחשוב בכל עת על תכליתו וסופו האחרון לעולם הבא, עד שישוב בתשובה שלימה באמת. וזוכה להסתכל על כל מה שהשם יתברך מסבב עימו ולהבין שהכל הוא כדי לרמוז לו רמזים בכל עת להתקרב אליו, שזהו עיקר הישוב הדעת האמיתי. ועיקר קיומו בזה העולם מספר ימי חיי הבלו, וכל מה שנעשה עימו בכל יום, הכל כאשר לכל הוא בשביל זה לבד.
(קיצור ליקוטי מוהר"ן, נד)

אמר (רבי נחמן): בוודאי נמצאים כשרים אף על פי שאין להם התבודדות, אבל אני קורא אותם מבוהלים ומבולבלים (פלוטים), ופתאום כשיבוא משיח ויקראו אותם, יהיו מעורבים ומבולבלים. אבל מי שמתנהג בהנהגה הקדושה של התבודדות, יהיה דומה כמו האדם אחר השינה, שדעתו נוחה ומיושבת היטב, כן יהיה דעתו נוחה ומיושבת עליו בלי מהומה ובילבול.
(השתפכות הנפש, לב)

על ידי אמירת תהלים שכולל כל המ"ט שערי תשובה, שהם בחינת ארבעים ותשעה אותיות השבטים, ונתייסד על ידי דוד מלך ישראל, שהוא בחינת משיח, שיזכה להשיג שער החמישים של קדושה כמובא, ועל ידי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, שזה גם כן בחינת תהלים, כמבואר במקום אחר, נמשך הארה מהתנוצצות משיח, שעל ידי זה יהיו יכולין לפרש שיחתו על הכל ולבקש מהשם יתברך על זה בעצמו, שנוכל לבקשו, "השיבנו ה' אליך" באמת, עד שזה בעצמו יהיה נחשב להתעוררות מלמטה שלנו, ועל ידי זה יהיה נמשך עלינו הארה גדולה לתשובה גם מלמעלה, בחינת "שובו אלי ואשובה אליכם".

כי באמת כל צעקתו של השם יתברך שצועק אלינו 'שובו אלי' וכו',
 כוונתו זה בעצמו שאנחנו נצעק אליו תמיד 'השיבנו' וכו', וזה יהיה
 נחשב להתעוררות שלנו כאילו אנו שבים אליו מעצמנו, רק שאין
 אנו מבינים כוונתו הקדושה.
 ועל ידי אמירת תהלים והתבודדות, נמשך הארה משער החמישים
 של הקדושה, שהוא השכל הנפלא הזה הנ"ל, שכולל הכל-
 מתתא לעילא, ומעילא לתתא.
 (השתפכות הנפש, עה)

עיקר כח מלכות דקדושה שהוא בחינת מלכות משיח, הוא על ידי
 הדיבור בבחינת מלכות פה. כי המלך מנהיג כל מלכותו רק על ידי
 הדיבור. וכל ניצחון של המלכות דקדושה שהוא מלכות משיח, הוא
 על ידי הדיבור. וזה בחינת כל ספר תהלים שיסד דוד המלך, עליו
 השלום, שהוא שורש מלכות משיח, והיה לוחם מלחמות השם כל
 ימיו בגשמיות וברוחניות, וניצח כולם על ידי הדיבור-פה, דהיינו
 על ידי ריבוי תפילות ותחנונים ושירות ותשבחות בלי שיעור, עד
 שכלל כולם ברוח קודשו בספר תהלים הקדוש. ועל כן זכה באמת
 למלכות נצחי, שהוא מלכות משיח.
 ועל כן ברוב מזמורי תהלים מתחיל בהם למנצח, ופרש רש"י,
 שעשה המזמור בשביל הלויים שיאמרוהו שהם מנצחים בשיר וכו',
 וכן פרושו גם על כל ישראל בפשיטות, כמזהיר ואומר לכל מי
 שרוצה לכנוס ללחום מלחמות השם, שכל אדם מוכרח בזה, כי רק
 בשביל זה נברא, ורוצה לנצח המלחמה בשלימות, יאמר מזמור זה
 או מזמור זה בפה מלא. וכמו כן הוא לענין התבודדות שהוא גם כן
 בחינת אמירת תהלים, כמבואר במקום אחר, כי על ידי הדיבורים
 הקדושים ינצח הכל בוודאי.

גם דוד אמר למנצח על עצמו, כמנשא ומחזק עצמו ואומר: "למנצח מזמור לדוד", היינו לדוד שמנצח כל המלחמות על ידי דיבורו, אומר עתה זה המזמור.

וכן צריך כל אדם, אפילו במדרגתו השפלה, לידע ולהאמין שבוודאי הוא מנצח הרבה על ידי כל דיבור ודיבור של שיחה והתבודדות שאומר, כי זהו נצחון נצחי שנשאר לעולמי עד ולנצח נצחים.

ואם יהיה חזק בזה, שעד שתצא נפשו ממש יעסוק בזה, יהיה איך שיהיה ויעבור עליו מה, בוודאי ינצח המלחמה בחסדו הגדול.

וכמו שבמלחמה גשמית העיקר הוא חוזק הלב של אנשי החיל שלא יאבדו לבבם, ויש על זה כמה לימודים לחזק לב אנשי הצבא היוצאים במלחמה, כמו כן הוא ממש בענין זה גם כן, שצריכין לחזק את עצמו בכל עת מאוד ולידע ולהאמין ולהזכיר זאת בעצמו גם כן בפה מלא, שאיך שהוא, יש כח גדול מאוד להדיבור לנצח כל המלחמות דקדושה, שזה בחינת 'למנצח' שמזכיר בכל פעם.

כי צריכין לחזק את עצמו הרבה כשרוצה לעסוק בתפילה ושיחה ודיבור בינו לבין קונו, ולהאמין שבוודאי ינצח על ידי זה, אם יהיה חזק לעסוק בזה כל ימיו כנ"ל, ואיך שיהיה, אפילו אם לא יזכה לנצח המלחמה בשלימות חס ושלום, אף על פי כן כבר ניצח הרבה על ידי הדיבורים הקדושים בעצמם שדיבר וביקש מהשם יתברך להתקרב אליו. כי כל מה שעושים בשביל נצחון דקדושה, זה נשאר לעולם, אפילו אם לא זכה חס ושלום לגמור פעולתו בשלימות, כי לית רעותא טבא דאתאביד (אין שום רצון טוב נאבד), בפרט דיבורים וקולות של תפילה, שזה יקר מן הכל.

(השתפכות הנפש, צה)

טוב מאוד מי שיכול לשפוך שיחו לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים כבן המתחטא לפני אביו, כי הלא השם יתברך כבר קראנו בנים, כמו שכתוב: "בנים אתם לה' אלקיכם" (דברים יד, א). על כן טוב מאוד לפרש שיחתו וצערו לפניו יתברך כבן שקובל לפני אביו, בתנועות של חן ורחמים, ואף אם נדמה להאדם שלפי מעשיו אינו כבן לפניו יתברך, עם כל זה, הלא השם יתברך קראנו בנים כנ"ל (כי בין כך ובין כך קרויים לך בנים). ואם עתה הוא מגרש אותי חס ושלום מבחינת בן, הטוב בעיניו יעשה, עלי לעשות את שלי, לעשות עצמי כבן כנ"ל. ומה טוב כשיכול לעורר לבו בתחנונים עד שיבכה ויוריד דמעות, כבן לפני אביו. (שיחות הר"ן, ז)

הזהיר (רבי נחמן) מאוד כמה פעמים על ענין השיחה בינו לבין קונו, שכל אדם ידבר וישיח בינו לבין קונו, ויישב עצמו היטב מה הוא עושה בעולם הזה, וירחם על עצמו ויפרוש כפיו בתחנונים ופיוסים לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שיזכהו ברחמיו המרובים להתקרב לעבודתו יתברך, וישתדל להמציא לו טענות ובקשות על זה. וענין שיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו. אבל יותר מזה הרבה לדבר עימנו הרבה מאוד בענין זה, כי מי שירגיל עצמו לנהוג הנהגה זו בכל יום על כל פנים שעה אחת, בוודאי יזכה להתקרב אליו יתברך באמת. ואף אם לפעמים הוא רואה שמקיים הנהגה זו ימים ושנים, ואף על פי כן עדיין לא זכה להתקרבות כראוי, אף על פי כן יחזק עצמו יותר ויותר, כי סוף כל סוף יועיל לו בוודאי. ואמר שדוד המלך עליו השלום, יסד מזה ספר תהלים, ואמר שעיקר התבודדות של דוד המלך היה על מיטתו, בעת ששכב על מיטתו וכיסה עצמו בסדין, אז היה מדבר ומשיח כל לבו לפני השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים ו, ז): "אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי". אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו העולה על הכל. ותרגיל עצמך לקיים הדברים, והשם יתברך יעזור בכל פעם שתזכה לפתוח פיו, שתוכל לפרוש שיחתך לפניו באמת. (שיחות הר"ן, ח)

ואמר רבנו זכרוננו לברכה, שאפילו הישיבה בעצמה שיושבין בחדר מיוחד לבדו, גם זה טוב מאוד. ואף על פי כן, אפילו אם אין זוכין שיהיה לו חדר מיוחד, אף על פי כן יכולין להתבודד ולדבר בינו לבין קונו. ואמר רבנו זכרוננו לברכה, שתחת הטלית הוא גם כן חדר מיוחד. כי כשמשלשלין הטלית על עיניו, יכולין לדבר בינו לבין קונו מה שרוצין.

גם יכולין להתבודד ולפרש שיחתו כששוכב על מיטתו ומכסה עצמו בהסדין, כמבואר במקום אחר, שכך נהג דוד המלך, עליו השלום, שזהו בחינת (תהלים ו, ז): "אשחה בכל לילה מטתי".

גם יכולין לישב על הספר, ויסברו אחרים שהוא לומד, והוא יכול אז לדבר בינו לבין קונו. ועוד יש לזה כמה תחבולות למי שחפץ באמת לנהוג הנהגה זו של התבודדות, העולה על הכל, שהוא

יסוד שורש הקדושה והטהרה והתשובה.

(שיחות הר"ן, ערה)

... וזהו בחינת התבודדות ושיחה, זו תפילה, שצריך כל אדם לשפוך שיחו לפני ה' בכל יום ויום, לבקש על נפשו מהשם יתברך, שיזכהו לקרבו לעבודתו יתברך באמת. וזהו יסוד הכל שכל עבודתו ויהדותו תלוי בזה כמבואר אצלנו כמה פעמים.

ויותר ממה שכתוב שם שמענו מפיו הקדוש בעל פה כמה וכמה פעמים כמה שיחות נוראות בענין זה, שאי אפשר לבאר הכל בכתב. ואמר שכל הצדיקים והכשרים לא זכו לבוא למה שבאו כי אם על ידי זה, על ידי שיחה בינו לבין קונו, בלשון שמדברים בו.

ועל כן צריכין דייקא להרבות בתפילות ותחנונים ושיחות בינו לבין קונו, וזעקות ושוועות וריצוים ופיוסים להשם יתברך, שיזכהו לקרבו לעבודתו. וזה עיקר התפילה, כי "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", שלא ישטפוהו שטף מים רבים, שהם המים הזידונים, שהם תיאובתין בישין דהאי עלמא (תאוות רעות של עולם הזה),

השוטפין בכל עת, וכבר נשטפו רבים רבים על ידם רחמנא ליצלן, המקום ירחם עלינו ועל כל ישראל, ויצילנו מהם. ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה לעמוד כנגדם, כי אם על ידי תפילה ותחנונים להשם יתברך, שיצילהו מהם. כי אף על פי שהאדם הוא בעל בחירה, אף על פי כן העיקר הוא תפילה ותחנונים להשם יתברך על זה.
(ליקוטי הלכות, פקדון, ג, ז-ט)

בדורות האלו, בסוף הגלות, שהיצר הרע והסטרא אחרא מתגברין מאוד מאוד, והדורות חלושים מאוד בגוף ונפש, אי אפשר להנצל עתה מהתגברות היצר הרע ומריבוי המניעות, ולהתקרב להשם יתברך, כי אם על ידי שיחה בינו לבין קונו, שירגיל עצמו לקבוע שעה מיוחדת בכל יום לפרש שיחתו לפני השם יתברך, בלשון שמדברים בו דייקא, ואת כל אשר עם לבבו ישיח לפני השם יתברך, הן לבקש סליחה ומחילה על העבר, הן להתחנן על העתיד, שיצילהו השם יתברך ממה שצריך להנצל, ויזכה להתקרב אליו יתברך. ואפילו אם אינו יכול לדבר ולפרש שיחתו, אף על פי כן, אם לא ידבר רק דיבור אחד, גם זה טוב מאוד. ואפילו אם לא ידבר, רק: "רבנו של עולם!", גם זה טוב מאוד.

ואפילו ההכנה בעצמה, מה שמכין עצמו ורוצה לדבר, אף על פי שאינו יכול לדבר, עם כל זה ההכנה והרצון בעצמו, יקרו מאוד בעיני השם יתברך. ואם יהיה חזק בזה להכריח עצמו בכל פעם לדבר לפני השם יתברך את אשר עם לבבו, בוודאי במשך הזמן יעזרהו השם יתברך, שיוכל לפרש שיחתו היטב, ויוכל לזכות לדבר דיבורים חדשים ויקרים שישפיע לו מן השמיים, ויזכה לבוא לכל טוב אמיתי ונצחי על ידי הנהגה זאת, הכוללת כל העצות לעבודת השם יתברך. כי על כל המצוות צריכין תפילה ותחנונים הרבה. אשרי אדם שיתחזק בזה, כי מקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר, כי אם על ידי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו.
(אוצר היראה, התבודדות, טז)

והנה מעלת אלו התפילות (בספר "ליקוטי תפילות") יבין כל משכיל החפץ באמת ובתמימות, כי תפילות כאלו עדיין לא היו בעולם, והם מלאים כל טוב לבית ישראל, תפילות תחינות ובקשות והפצרות וריצויים ופיוסים ווידוים וטענות ואמתלאות וצעקות ושוועות וזעקות גדולות לשם יתברך, לעורר רחמיו המרובים עלינו, שיקרבנו לעבודתו יתברך חיש קל מהרה. וגם כלול בהם התעוררות גדול שיאמר האדם לנפשו, שיעורר את עצמו לבל יעבור עולמו בשנה, חס ושלום. תפילות כאלו נתייסדו על יסוד חזק וקיים, יסוד מוסד, ויש להם על מה שיסמוכו תהילה לאל, כי כולם בנויים ומיוסדים על אדני פז, על דברי תורתו הקדושה של רבנו הגדול והקדוש והנורא, זכר צדקתו וקדושתו לברכה, אשר כל דבריו כולם נאמרו ברוח הקודש, במדרגה גבוהה מאוד מאוד, ומי והשם יתברך ישמע שוועתינו ויאזין קולינו ויקשיב תפילותינו, ויזכנו לעסוק בתפילות ותחנונים תמיד, הן בתפילות הכתובות וסדורות לפנינו, הן בתפילות ותחינות שהאדם צריך לדבר בעצמו מלבו בכל יום ויום, כאשר הזהירנו רבנו זכרונו לברכה כמה פעמים. כי זהו העיקר, כמבואר בספריו הקדושים כמה פעמים, עד שנזכה לשוב אליו באמת בתשובה שלימה כרצונו הטוב, עד שנזכה לעלות ולהכלל בו יתברך באור האין סוף, לחזות בנועם השם ולבקר בהיכלו, ובזכות זה יביא לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו, כי עיקר כלי-זין (נשק) של משיח הוא התפילה, וצריכין לחזק עצמו בתפילה ותחנונים מאוד מאוד, אפילו אם יעבור עליו מה, "עד ישקיף וירא ה' משמים".

(ליקוטי תפילות, הקדמה)

וְנִחַם וְנִחַם וְנִחַם מְאוֹמֵן

מקצה הארץ אליך אקרא

הפצה

רבי נחמן

הזהיר לאנשיו שישתדלו בזה הרבה, לדבר עם אנשים אחרים ולהודיע להם קצת משיחותיו ועניניו ומאמריו, בכדי שיתעוררו על ידי זה לעבודתו יתברך. ופעם אחת אמר ברתת ובזיע ובהתלהבות גדול ורעדה גדולה בלשון זה "והודעתם לבניך ולבני בניך- לבניכם תודיעו מה שנעשה כאן".
(ימי מוהרנ"ת, הקדמה)

והיה חפץ ומשתוקק מאוד שידפיסו ספרו (ליקוטי מוהר"ן) עוד כמה פעמים, ויתפשטו בעולם.
(חיי מוהר"ן, מעלת תורתו וספריו, י)

אמר שצריכין להשתדל מאוד לקנות ספריו. כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל (ארון ומדף ספרים) הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההיזקות. והיה משתוקק שיתפשטו ספריו בקרב כל ישראל, ולא לכבודו חס ושלו. (חיי מוהר"ן, מעלת תורתו וספריו, טז)

רבי נתן

אמר (לפני הסתלקותו):
שהעיקר עסק שלכם יהיה להדפיס ספרים –
"יפוצו מעינותיך חוצה".

(ועוד אמר, מתורגם מלשון אידיש):
ובכל מצוה אני עליכם שעיקר עסקכם יהיה להדפיס את הספרים,
שיתקיים "יפוצו מעינותיך חוצה", ותהיו חזקים בממון,
ברצון ובטרח. (עלים לתרופה, סיפור הסתלקות מוהרנ"ת)

"תראו כולכם גודל החשיבות של הספרים.
השם יתברך ירחם על עמו ישראל, שיפוצו מעיינותיו חוצה, כי
בהם תלויים כל הישועות של כל ישראל לנצח.
(עלים לתרופה, מכתב נו)

תורות הקשורות ומכוונות לענין עבודת ההפצה:

מעשה, פעם אחד היה בעל-תפילה, שהיה עוסק תמיד בתפילות ושירות ותושבחות להשם יתברך, והיה יושב חוץ לישוב, והיה רגיל לכנס לישוב ולפתות ולרצות בני אדם לעבודת השם יתברך, לילך בדרכו לעסוק בתפילות וכו', וכל מי שהיה מרוצה עימו, היה לוקחו ומוליכו למקומו חוץ לישוב כנ"ל.

והם היו עוסקים שם רק בתפילות ושירות ותושבחות להשם יתברך, ווידויים ותעניתים וסיגופים ותשובה וכיוצא בזה, והיה נותן להם חיבורים שהיו לו בעניני תפילות ושירות ותושבחות ווידויים, והיו עוסקים בזה תמיד, עד שהיו נמצאים גם באותן האנשים שהביאם לשם, שהיו ראויים גם כן לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, עד שהיה נותן לאחד רשות, שגם הוא יכנס לישוב לעסוק בענין הנ"ל, דהיינו לקרב בני אדם להשם יתברך.

(סיפורי מעשיות, מעשה יב-מבעל תפילה)

עיקר כבוד השם יתברך הוא כשהרחוקים ביותר מקרבים את עצמן להשם יתברך, כי אז נתגדל כבודו יתברך מאוד.

על כן צריך כל אדם להשתדל מאוד לקרב הרחוקים לעבודת השם יתברך. גם כשבני אדם שהם מחוץ לקדושה מקרבין את עצמם לפנים מהקדושה, הן גרים שמתגיירים, הן בעלי תשובה, שגם הם היו מבחוץ, כשמקרבין ומכניסים אותם לפנים, זהו עיקר כבוד השם יתברך. על ידי התורה יכולים לקרב גרים ובעלי תשובה, ולהודיע להם הדרך ילכו בה.

(קיצור ליקוטי מוהר"ן, יד)

עיקר השלום הוא התורה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה "תלמידי חכמים מרבין שלום בעולם", ו"הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".
 כי עיקר מצוות סוכה שיכוון להכלל באהבה ושלום גדול עם כל ישראל, עד שיהיה נחשב כאילו כל ישראל יושבין בסוכה אחת.
 כי עיקר הסוכה כדי לתקן הנסיעות שיהיו בקדושה, שיהיה כוונתו רק בשביל להתוועד זה עם זה, וזה עם זה, כדי שיוכלו כל ישראל זה בזה באהבה ושלום גדול, ויכירו כולם את האמת לאמיתו לשוב אל ה' באמת. וזה בחינת "והם תוכו לרגליך ישא מדברותיך" כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, אלו תלמידי חכמים שמכתתין עצמן מעיר לעיר ומדוך לדוך לעסוק בדברי תורה. כי רק בשביל זה צריכין לכתת רגליו לילך וליסע, בשביל ללמד תורה באמת, לשמור ולעשות ולקיים - הם נושאים מדברותיך דברי התורה שלך שהשפעת להם במוחם, שהם חידושים נפלאים, שעל ידם הכל יכולין להתקרב אל האמת. והם כמו הסרסורים הבקיאים היטב באומנותם שנושאים כמה מיני סחורות בשוק, וכל מי שלבו חפץ לקנות סחורה יפה הם מזרזים עצמן ומגלין להם הסחורה מתוך המכסה והחיפוי שעליה, ומראין להם ואומרים להם, הביטו וראו ומששו בידכם, כמה יפה וטובה הסחורה הזאת ביופי והידור וחיזוק וכו', כמו כן התלמידי חכמים האמיתיים העוסקין בלימודם הקדוש שקיבלו מרבים, חידושי תורה נפלאים ונוראים מאוד, שמביאין את האדם לקיום התורה ולאמונה שלימה, הם מכתתים רגליהם, וכל החפץ באמת בלי ליצנות הם מראין ומגלין להם, הביטו וראו נפלאות הסחורה הקדושה הזאת, מה טובה ומה יפה וכמה וכמה מצלחת להאדם הצלחה הנצחית וכו'.

(ליקוטי הלכות, פקדון, ה, לט / נזיקין, ה, כ)

וזה שאמר משה ליהושע תלמידו דייקא "צא הלחם בעמלק", ולא לחם עימו בעצמו, כי מחמת שכל מלחמתו של עמלק הוא כנגד בחינת משה, שהוא הראש בית האמיתי, להסתיר ולהעלים שמו ח"ו, על כן אין יכול משה בעצמו להלחם עימו, כי אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים, כי איך אפשר להצדיק להגדיל ולפרסם שם עצמו. על כן ציווה לתלמידו יהושע "צא הלחם בעמלק", כי בחינת יהושע תלמידו **כל עסקו** וכל תחבולותיו לפרסם ולהגדיל שמו הקדוש והנורא של הצדיק הזה בעולם.
(ליקוטי הלכות, שבת, ה, י)

כל אדם מישראל מוטל עליו **חובה** לזכות גם אחרים בתשובה ולקרב נפשות לעבודת השם יתברך, כי זה עיקר ישוב העולם.
(אוצר היראה, גרים והתקרבות רחוקים, יז)

צריך כל אחד מישראל שיתחזק בכל כחו להיות איש חיל וגיבור. ואיש מלחמה, שיהיה לו חלק במלכות וממשלה דקדושה. ועיקר ממשלה דקדושה הוא להתגבר **להאיר הדעת האמת בכל העולם**, שידעו הכל כי ה' הוא האלוקים.
(אוצר היראה, גרים והתקרבות רחוקים, כא)

העיקר להשתדל שיהיה לו חלק בהמשכת חידושי תורתם של הצדיקי אמת, שעל ידם עיקר המשכת תיקון התשובה לכל ישראל. וצריכים להשתדל מאוד שיתפשטו בעולם, הן על ידי שיסייע בממונו להעוסקים בזה, הן בגופו, הן בשאר הבחינות, כי **כל אחד יכול לזכות שיהיה לו חלק בזה**.
(אוצר היראה, תשובה, נה)

הפצת ספרי ברסלב על פי דעת 'בעל הפתק' סבא ישראל, רבי נְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמָן

רבנו זצ"ל לפני הסתלקותו הזהיר כמה פעמים את תלמידיו וכל תלמידי תלמידיו לדורות להשתדל מאוד להודיע ולפרסם דעתו וכחו הקדוש בעולם, ויפוצו מעיינות ונחלי חכמתו גם לכל העומדים בחוץ מקדושת ישראל, להאיר לכל הרחוקים והנופלים שנפלו וירדו בעומק החושך לתהום תחתית, כי רק הוא יכול להעלותם ולתקנם בתכלית התיקון, ולהפוך כל עוונותם לזכויות, ושעדיין לא היה כזאת מימות עולם, כי אור האורות צח הצחצחות הזה הגנוז וצפון וטמון מכל העולם באיתכסייא ובהעלם גדול - הוא הוא מושל בעולם, ועושה פעולות גדולות נוראות ונפלאות בעולם, עד שיידע כל הארץ כי ה' הוא האלוקים.
(אב"י הנחל, מכתב יא)

צריכים לרחם על בנינו ועל דורותינו ועל עצמנו ולדבר רק בזה, כל אחד מה שזכה למצוא בדברי רבנו איך לתקן ואיך להתחדש ואיך להתחזק, לדבר רק מזה עם חברים ועם כל העולם. עיקר הדיבורים שאנחנו צריכים לגלות, לפרסם, למסור נפשנו על הענין הזה, שכל הגאולה תלויה ברבי נחמן מברסלב, ללמוד ספריו.

צריכים להתפלל אחד על חברו ועל כל העולם, שיתגלה דעת רבנו בעולם, צריכים לקרב הגאולה, אומנם זה ביד הקדוש ברוך הוא לבד, אבל השם יתברך רוצה שאנחנו נמשיך את השם יתברך להגאולה. העיקר הוא ההדפסה, **העיקר להפיץ**, שיהיה בכל בית הספרים של רבנו ז"ל. להתחזק ברצון חזק להכניס אור הספרים לכל בית בישראל, יהיה מזה הגאולה השלימה. רבנו הקדוש ציווה להדפיס כל כך שיהיה מלא כל העולם, כל בית, כל מקום עם ספרי רבנו. כן, ככה ציווה רבנו. זה מקובל, הוא הזהיר אותנו להדפיס ולהדפיס ולהדפיס. ורבי נתן וכן כל אנשי רבנו הם מסרו נפשם על זה. רבי נתן אמר לפני ההסתלקות שלו ביום שישי, בעשרה בטבת, לפני יציאת הנשמה, "דף אחד מספרי רבנו יעקור כל הרע מן העולם, כל החושך מן העולם! ובכן תהיו חזקים בכסף ובטרה ובכל ענין, רק להדפיס ספרים, רק להדפיס!" בשביל זה אנחנו צריכים למסור נפשנו להכניס את רבנו בעולם, זהו העיקר. מי שיעסוק בזה יהיה לו חלק בהגאולה.

כל אחד שיש לו איזה כסף – רק על זה, להדפיס ספרי רבנו, ולמלא את כל הבתים, כל הסביבה, כל מקום על ספרי רבנו. זה יביא לנו אור כזה שלא היה מעולם.
אתה! - גם כן תביא את כל הכסף שיש לך, רק להדפיס ספרי רבי נחמן. על ידי זה יהיה עולם חדש!

עכשיו אנחנו צריכים לחשוב וליתן כל כחנו על זה, אנחנו צריכים בכל פעם להתחדש ולרחם עלינו ועל זרענו ועל כל העולם. כל אחד, כל הכח שיש לו- אצל משפחתו. יביא להנה, להאיר בעולם האור של רבנו, זה יהיה עולם חדש! רק ה'ליקוטי תפילות', ה'ליקוטי הלכות', ה'ליקוטי עצות', מה שיש לנו, רפואות כאלה אין רואים בעולם. היה ישנו בעולם, אבל לא היו רוצים לגעת, לא היו רוצים לדעת. אבל עכשיו מתגלה קצת בעולם, רבנו הקדוש התחיל לכבוש את כל העולם. היום יכולים לדבר מברסלב.
כל מה שעובר הזמן יותר – ברסלב נעשה חשוב יותר, הולך וגדל. מדפיסים, מדפיסים וקונים. זה סימנים על העתיד. אבל הבחירה עדיין ישנה, משיח עוד לא בא, רק אומרים משיח בא. אבל כשיבוא משיח, אז יהיה עולם אחר, עולם כזה... עולם חדש. רבנו הקדוש יתגלה בעולם ויהיה עולם חדש לגמרי, עולם של רבנו.

נתייעץ ונתיישב להעמיד כח גדול איך לעשות דברים ולפרסם ולקדש את האור של רבנו, פה בארץ, וגם בכל העולם. זה ענין הגאולה. אז לכל היהודים, איפה שנמצאים, הם יידעו. זה יותר מן הכל, מכל המצוות, מכל התורה- הספרים, להכניס בכל בית. להכניס אור הספרים בכל בית בישראל ויהיה הגאולה השלימה. צריכים למלאות כל העולם בספרי רבנו, מלא וגדיש... מסוף העולם ועד סופו. העיקר הוא לפרסם את רבנו הקדוש רבי נחמן, לפרסם אותו בכל העולם. כל אחד צריך לעשות מה שהוא יודע, מה שהוא יכול, הוא מחוייב! כל אחד מישראל, כל עם ישראל- הוא חייב.

אם לא, אז נחשב כמו שהוא עשה כל הצרות, העיכוב הגאולה, וכל הצרות שאנחנו סובלים. אם הוא יודע לעשות, ולא עושה- אז זה דומה כאילו הוא הרג, והוא הביא את היטלר וכל הצרות שבעולם. ואם הוא עושה- אין גבול לשכר!

זה שזכית להתקרב לרבנו הקדוש באמת ובאמונה, זה הדבר יביא עליך כל הברכות שבעולם, כל ההשפעות טובות. נו, אולי תזכה להודיע למשפחה מרבנו הקדוש, זה עולה על הכל. נו, מה אתה שותק? יכולים כבר לדבר, יכולים כבר להודיע. להודיע להודיע להודיע...

מעכשיו צריכים להתפלל על הענין הזה, שנמצא חברים טובים, אחד את השני, ונזכה להפיץ אור רבנו ז"ל בכל העולם. הלוואי, זה העיקר שבכל העיקרים! ספרי רבנו זה העיקר, השורש (הסוד) והיסוד של כל התורה. זה שורש התורה ושורש הכל- שורש האמונה, שורש התשובה ושורש הכל. כל דיבור שלו הוא כל חיותנו, מחייה את כל העולם, את כל ישראל, את כל היהודים. כל דיבור של רבנו ז"ל שנכנס באיזה יהודי, זה כל הגאולה שלו, התיקון שלו. רבנו הקדוש, צריכים שיתפשטו ויתגלו – החכמה שלו, הדעת שלו, הפלאות, האור הפלא שהוא גילה בכל דיבור ודיבור, וזה יביא את כל העולם להשם יתברך, יקבלו חכמה שכל העולם הזה הבל וריק.

זה דבר קל, שכל אחד יקנה את הספרים של רבנו רבי נחמן ויקרא בהם, וישתדל שגם הבנים וכל המכירים וכל המשפחה וכולם יקראו רק בספרי רבי נחמן מברסלב, אז יהיה עולם חדש לגמרי. כי עכשיו העולם הוא עולם של שקר, עולם של שטות, זה הכל הבל.

כשיבוא משיח, הוא יגלה את רבנו הקדוש מי זה, מי הוא רבנו רבי נחמן. רואים עכשיו הגיע ימות המשיח. זה רק התחלה. יבואו ויבואו ויבואו ויבואו. אנחנו יהודים, התורה – יעלה ויעלה ויעלה, כולם יעסקו רק בתורה של רבי נחמן - 'ליקוטי מוהר"ן', 'ליקוטי תפילות', 'ליקוטי הלכות'. והפתק – זה התחלת הגאולה!

הסוף של ישראל, שיהיו כולם קדושים, בעלי אמונה. יהיה אמת כזה שלא היה מעולם, מה שאין העולם יודעים כלל מה זה אמת ומה זה תורה. יהיה בעולם רק אור של חכמה ואמונה באמת, עולם של חכמת רבנו שיתגלה בעולם.

(לקט מקובץ מתוך 'ישראל סבא' ו'שיחות מתוך חיי הסבא')

צוואת פרסום הפתק

והשם הקדוש המיוחד - יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן

רבנו כתב בהתורה ח' חלק ב, הוא מגלה: "שם השם משותף בשם הצדיק. אם שם הצדיק מתפרסם בעולם, מתפרסם השם יתברך בעולם"- זה הכל תלוי בפרסום שם הצדיק. ההדפסה וההפצה של הפתק וכל ספרי רבנו זה עולה על הכל. כמו שחתום בחתימה בפתק- יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן, זה צריך להיות בכל מקום בכל חנות בכל בית בכל העולם. צריך להביא את כל העולם להפתק. צריכים להדפיס עוד ועוד מן המכתב, למלאות כל העולם עם פלאות כאלה, ויהיה נעשה עולם חדש.

צריכים להדפיס כדי שיהיה לנו לחלק לכל אחד, זה צריך כל אחד. זה צריך להיות בכל מקום, בכל הרחובות, בכל חנות, בכל בית, בכל דלת. יש דלת? - יְיָ נְחֵם! כל אוטו. צריכים שיהיה מלא כל העולם ב- יְיָ נְחֵם! זה חשוב מאוד, צריכים למכור - למכור, להפיץ, שיהיה בכל בית, בכל בית-כנסת, בכל ישיבה. זה צריכים שיהיה כמו מים, שיהיה בכל מדינה, בכל מקום, בכל העולם יהיה את זה.

ראינו הרבה מופתים מהשם הקדוש הזה- יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן. בזמן האחרון עשינו קמיעות מהשם הקדוש הזה, וזה מסוגל לאדם לכל הישועות שצריך, זה שמירה. בעת צרה, כשהאדם סובל איזה צרה, שיגיד בפה, חוץ מהקמיע, שיגיד- יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן. זה דבר קל להגיד- יְיָ נְחֵם, וזה עוזר בכל עת צרה, בכל זמן.

(לקט מקובץ מתוך 'ישראל סבא' ו'שיחות מתוך חיי הסבא')

וְנִחַם נִחַם נִחַם מֵאִוֶּמֶן

מקצה הארץ אליך אקרא

ארך-אפים

(המתנה, התחזקות)

... וזה בחינת ארץ אפים, היינו מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום ביטול ובילבול בעבודתו, רק עושה את שלו, שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, כי לא איכפת ליה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם יתברך.

כי ארץ אפים הוא תלוי בבחינת אמונה, כי "כל זמן שיש עבודה זרה בעולם, חרון אף בעולם" (ספרי, פרשת ראה). אבל על ידי אמונה, שהוא היפך עבודה זרה, נתבטל החרון אף, וזוכין לאריכת אפים, שהוא היפך החרון אף, היינו שזוכה על ידי אמונה לאריכת אפים, שיאריך אפו על כל דבר בילבול ומניעה שעובר עליו בתפילתו ועבודתו, שיסבול הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על ידי זה כלל, רק יעצור רוחו ולא יכפת ליה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבור על הכל, ולא יחוש על כל הבילבולים והמניעות כלל, שכל זה הוא בחינת ארץ אפים, שזוכין על ידי אמונה, שהוא בחינת כח הגודל וכח הצומח.

כי על ידי זה הוא גדל וצומח ומצליח בעבודתו, כי לא יוכל לבלבלו שום מונע להפילו בעצבות ועצלות חס ושלו, ולמונעו על ידי זה, חס ושלו, רק יעשה את שלו בזריזות ושמחה, ולא יסתכל על כל הבילבולים כלל, שכל זה הוא בחינת ארץ אפים.

ודע, שארץ אפים תלוי בארץ ישראל, כי שם זוכים לבחינת ארץ אפים. ועיקר גודל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבנו, עליו השלום, שהיה מתלהב לארץ ישראל כל כך, היה רק בשביל מידה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ ישראל זוכין לבחינת ארץ אפים כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה

(סנהדרין, קיא): "וימהר משה ויקד ארצה וישתחו- מה ראה?"

ארץ אפים ראה!"

(ליקוטי מוהר"ן, קנה)

תשובה היא בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה, כמו שכתוב: "כתר לי זעיר ואחוך" (איוב לו, ב). וזה בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (יומא, לח, לט): "הבא ליטהר, מסייעין לו – משל לאחד שבא לקנות אפרסמון, אומרים לו המתן, וכו' ", היינו כי צריך לדעת שכשבא ליטהר ולעשות תשובה, אומרים לו המתן. היינו אף שהוא צריך למהר מאוד להמלט על נפשו לברוח מתוך החושך, ואף על פי כן אל יבהלוהו רעיוניו כשרואה ריחוקו מתפילה, ומכל הדברים שבקדושה. כי ההכרח להמתין עד שיזכה לתיקון גמור ולילך בהדרגה כפי אשר יורהו הצדיק האמת. כי אי אפשר לכנס בפעם אחת אל הקדושה.
(קיצור ליקוטי מוהר"ן, ו, ד)

כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי הדרך שמראין לו התרחקות, ונדמה לו שמרחיקין אותו מלמעלה, ואין מניחין אותו כלל לכנס לעבודת השם, ובאמת כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות. וצריך התחזקות גדול מאוד מאוד לבלי ליפול בדעתו, חס ושלום, כשרואה שעוברים כמה וכמה ימים ושנים, שהוא מתייגע ביגיעות גדולות בשביל עבודת השם, ועדיין הוא רחוק מאוד, ולא התחיל כלל לכנס לשערי הקדושה כי רואה עצמו שהוא מלא עדיין עביות וגשמיות והרהורים ובילבולים גדולים, וכל מה שהוא רוצה לעשות בעבודת השם איזה דבר שבקדושה, אין מניחין אותו, ונדמה לו כאילו אין השם יתברך מסתכל עליו כלל, ואין רוצה כלל בעבודתו, מחמת שהוא רואה שהוא צועק בכל פעם ומתחנן ומתנפל לפניו יתברך שיעזרהו בעבודתו, ואף על פי כן עדיין הוא רחוק מאוד מאוד, על כן נדמה לו כאילו אין השם יתברך מסתכל עליו כלל ואין פונה אליו כלל,

הן על כל אלה וכיוצא בזה צריך התחזקות גדול, לחזק עצמו מאוד מאוד, ולבלי להסתכל על כל זה כלל. כי באמת כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות כנ"ל. וכל הנ"ל עבר על כל הצדיקים, כאשר שמענו מפיהם בפירוש, ואילו לא היו מחזקים עצמן מאוד לבלי להסתכל על זה, היו נשארים במקומם הראשון, ולא היו זוכים למה שזכו.

והכלל, אהובי אחי, חזק ואמץ מאוד, ואחוז עצמך בכל הכחות לישאר קיים בעבודתך, ואל תחוש ואל תסתכל כלל על כל הנ"ל, ועשה מה שתוכל בעבודת השם, וברבות הימים והשנים תכנס לבטח בעזרתו יתברך, לתוך שערי הקדושה. כי השם יתברך מלא רחמים ורוצה בעבודתך מאוד.

ודע, שכל התנועות וההעתקות, שאתה ניתק ונעתק בכל פעם איזה מעט מן גשמיות לעבודתו יתברך, כולם מתקבצים ומתחברים ומתקשרים ובאים לעזרתך בעת הצורך, דהיינו כשיש חס ושלום איזה דוחק ועת צרה, חס ושלום.
(ליקוטי מוהר"ן, חלק ב, מח)

צריכין לקוות לה' ולבלי להתייאש מישועתו בשום דבר, אף על פי שרואין שעוברין ימים ושנים הרבה והישועה רחוקה, אף על פי כן צריכין לקוות ולחזור ולקוות, עד ישקיף וירא ה' משמיים.
(ימי מוהרנ"ת, חלק א, צד)

ענה ואמר (רבי נחמן): הלא זה הדבר הוא רק אצלנו שאנו רוצים לגמור הכל בזריזות, אבל אצל העולם יכולים לעבור שלוש או ארבע שנים להבל ולריק, ומאומה לא ישאו בעמלם.

וכוונתו הקדושה היה ענין הנ"ל, שאי אפשר לדחוק את השעה בשום דבר. אף על פי שרצונו מאוד לגמור מיד, אף על פי כן, אם רואין שאי אפשר, והבילבולים מתגברין ביותר, חלילה להתבלבל מזה. רק יעשה **במתינות** מה שיוכל, ויצפה ויחכה לישועת ה', עד שיגמור.

ואם אומנם אי אפשר לבאר דברים אלו בכתב, אף על פי כן רשמתי מזה מעט. כי החפץ באמת, יבין מזה עצות והתחזקות לעבודת השם יתברך, להיות זריז מאוד בכל דבר הנוגע לעבודת השם יתברך, ואף על פי כן לא יהיה דוחק את השעה. מכל שכן שלא יתבלבל לגמרי חס ושלום מחמת זה, **ויאריך אפו** - **להמתין ולהמתין ולהמתין, עד ישקיף וירא ה' משמיים.** ותהילה לאל בחסדו הגדול הועילו לי הרבה דברים כאלו, ועדיין אני עומד ומצפה לישועת ה'. ה' יגמור בעדי.
(חיי מוהר"ן, שלא להתעקש ולא לדחוק את השעה, ו)

אסור לדחוק את השעה, כי צריכין להיות בקי ברצוא ושוב: כי צריכין לרוץ מאוד מאוד לעשות רצונו יתברך, אבל אף על פי כן, צריך שיהיה לו אריכת אפים לבלי לדחוק את השעה, רק ימתין לישועת ה'.
(ליקוטי הלכות, דברים הנוהגים בסעודה, ד, ז)

המתנה, זהו בחינת גאולה האחרונה שאין לה הפסק. כי כשזוכין לזה, לבחינת המתנה, אז בוודאי יזכה לגאולה שלימה מגלות נפשו. כי בוודאי סוף כל סוף ישוב אל ה' וירחמהו. כי חסדי ה' לא תמנו וכו'. ועל זה נאמר (חבקוק ב') "על משמרתי אעמודה ואתיצבה וכו', כי עוד חזון למועד וכו', אם יתמהמה חכה לו וכו' ", שזהו נאמר על הגאולה האחרונה, וזהו גם בכל אדם ובכל זמן.

כי עיקר הגאולה היא גאולת הנפש, שאף על פי שצריכין למהר מאוד למלט נפשו ממה שצריך להמלט, אף על פי כן, כשרואה שמתעכב גאולתו הרבה, צריך להתחזק להמתין הרבה לישועתו, עד ישקיף וירא ה' משמיים, כמו שכתוב "ואני תמיד אייחל". וכמו שהוא בענין הגאולה הכללית של ישראל, שבוודאי צריכין בכל יום ליפול על פניו ולבכות ולהתחנן הרבה לפניו יתברך שימהר גאולתינו תיכף ומיד, כי ארץ עלינו הגלות וכשל כח הסבל, ואף על פי כן, כשרואין שמתארך הגלות, אף על פי כן צריכין להמתין עוד ועוד, כמו שכתוב: "אם יתמהמה חכה לו, כי בא יבא, לא יאחר."

כן היא בפרטיות בכל אדם, אף על פי שצריך לבכות הרבה לפני השם יתברך ולהתחנן לפניו על נפשו שיגאלנה מהרה מתאוות עולם הזה והבליו, אף עך פי כן, כשרואה שמתמהמה הדבר הרבה, צריך להוחיל ולהמתין הרבה זמנים אחר זמנים, אולי יראה ה' בעוניו, כי לא לעולם יריב, ולא לנצח יקצוף. ואף על פי שהמניעה מצידנו מחמת שאין אנו הגונים במעשינו כראוי, ואפילו אם הוא כמו שהוא, אף על פי כן, כל זמן שתולה עיניו למרום ושומר ומצפה וממתין לישועתו יתברך, על ידי זה בעצמו יחוס ויחמול עליו השם יתברך ויקרבהו לעבודתו באמת, ויתהפך הכל לטובה. וזהו (ירמיה לא): "כי יש יום קראו נוצרים בהר אפרים" וכו', ופירש רש"י - לשון שמירה. כלומר יש יום שיקראו אותם, ששמרו התורה, ויאמרו קומו וכו'. היינו, כי מי שהוא נוצר ושומר וממתין לישועת ה' כנ"ל, בוודאי יש לו יום, כי סוף כל סוף יגיע היום שהוא מצפה שיזכה להתקרב אליו יתברך, בחינת "כי יש יום קראו נוצרים בהר אפרים, קומו ונעלה", בחינת "יום הוא ועדיך יבוא",

שנאמר גם כן על הגאולה האחרונה (כמו שפירש רש"י שם), שהוא בחינת שבועות, שהוא גמר תיקון הספירה, כמו שכתוב "תספרו חמישים יום", שכל המ"ט ימים סופרים כדי להגיע ליום החמישים, שהוא שבועות, שאז זוכין לבחינת כתר, שהוא בחינת המתנה, שזהו בחינת שמירת התורה כנ"ל. כי באמת עיקר תיקון בחינת הספירה הוא, כשזוכין לשבועות, שהיא בחינת המתנה כנ"ל. היינו כי בחינת ספירה הוא, שצריך האדם כל ימי חייו לזכור מאוד מאוד בכל יום ויום שהוא מנוי וספור במספר ובחשבון, כדי שיתגבר לעסוק בו בעבודת ה' כל מה שיוכל וכנ"ל. אבל אחר כל אלה, אפילו שהוא חושב עם עצמו בכל יום וזוכר ויודע היטב, שימיו מנויים וספורים וקצובים, אף על פי כן, מגודל התגברות הסטרא אחרא שמתגברת כנגד הקדושה מאוד בכל מיני תחבולות, ובפרט כנגד מי שרוצה ליכנס בעבודת ה'. על כן יכול להיות שאף על פי כן יתגבר כנגדו הבעל דבר חס ושלום, ויבלבל עבודתו חס ושלום. ולא די לו בזה, כי אם שירצה חס ושלום על ידי זה לסתור ימי ספירתו, לומר לו: "מה בצע שתספור את ימיך בכל עת, ותחשוב על אחריתך בכל יום, מאחר שאתה רואה שעם כל זה אינך פועל להיות כרצונו יתברך באמת, כי נשתה גבורתך, ויצרך תוקפך", רחמנא ליצלן. אבל אם משכיל על האמת לאמיתו, יאמר וישיב ללבו "ואם כן, וכי משום הא אחדול לגמרי חס ושלום לספור את ימי? הלא אף על פי כן יבוא קיצי, ואוכרח ליתן דין וחשבון מכל יום ויום, על כן, אף אם יעבור עלי מה, אני על משמרת אעמוד, לשמור ולצפות ולהמתין לישועת ה'. ובתוך כך אחטוף מעבודת ה' כל מה שאוכל בכל יום ויום, מעט או הרבה."

וכשיהיה חזק ואמיץ בדרך זה שימנה ויספור את ימיו, אף על פי שנדמה לו שאינו יוצא חובת היום, ואפילו אם האמת הוא כך, אף על פי כן לא יסתור ספירתו בשביל זה, כי אף על פי כן, "אף על פי שאיני יוצא ידי חובתי בכל יום, אף על פי כן, ימיי מנויים וספורים, ועל כן אני מחוייב לשום כל לבי ומגמתי ותקוותי, להמתין ולצפות לישועת ה'" וכנ"ל. ואז דייקא יוכל לקיים בחינת מצוות ספירה כל ימיו.

(ליקוטי הלכות, פקדון, ד, יא)

מי שיסתכל על ביטול הזמן ואיך הזמן עובר ופורה ואין לו מנוחה אפילו כרגע, כי באמת אין שום זמן כלל, בוודאי ישים כל לבו לבטל הבלי הזמן ולשום כל תקוותו בבחינת למעלה מהזמן, וגם על ידי זה לא יפול לעולם משום נפילה שבעולם, יהיה איך שיהיה. כי יזכור את עצמו שיש בחינת "אני היום ילדתיך" הנאמר במשיח שהוא בחינת למעלה מהזמן, ששם נתתקן הכל.

וכל זמן שיש להאדם נקודת האמונה שמאמין בהשם יתברך ובהעולם הבא וביאת משיח, שהוא בחינת למעלה מהזמן, על ידי זה יש לו תקוה לעולם, ואיך שהוא, מאחר שמחזק עצמו במה שהוא, יש תקוה לאחריתו, על ידי בחינת "אני היום ילדתיך", שהוא קדושת משיח, שמשם נמשך הקדושה על כל הגרים ובעלי תשובה, בחינת "גר שנתגייר כקטן שנולד דמי (דומה)", מכל שכן הבעל תשובה. כי על ידי זה עיקר הכניסה לתשובה ולקדושת ישראל, שצריך לחשוב בכל יום ובכל שעה כאילו היום נולד, שזה נמשך מקדושת הצדיקים שהם בחינת משיח שנאמר בו "אני היום ילדתיך" כנ"ל (כמבואר אצלנו כמה פעמים במקומות אחרים, עיין שם).

וכשיהיה בבחינה זאת, לחשוב בכל עת כאילו עתה נולד, ואפילו אם יעבור עליו מה, יתחזק בכל פעם ויחשוב בלבו שעתה נולד, אז בוודאי סוף כל סוף יזכה להתקרב להשם יתברך, ואז יתתקן הכל. כי הימים הראשונים יפלו, והכל יתהפך לטובה ויהיה נכלל הכל בבחינת למעלה מהזמן בבחינת משיח, בבחינת "אני היום ילדתיך". והבן הדברים היטב למעשה ולהתחזקות,

כי אין התחזקות גדול מזה.

(ליקוטי הלכות, מילה, ד, יח)

... וזוה בחינת שמירת התורה, כמו שכתוב 'שמור', 'ושמעת', וכתוב לשמור מאוד ולעשות וכו'. כי צריכין שמירה גדולה מאוד מתחבולות הבעל דבר בכל האופנים והבחינות עד שיזכה לעשות ולקיים את כל דברי התורה. ושמירה לשון המתנה, כמו שכתוב "ואביו שמר את הדבר", היינו שאי אפשר לזכות לקיים את כל דברי התורה בשלימות ולדבק בו יתברך באמת, כי אם על ידי בחינת שמירה והמתנה. כי צריך להמתין הרבה עד שיזכה למה שיזכה. כי אפילו מי שזוכה לעבודת ה' כראוי ועוסק הרבה בתורה ותפילה ומעשים טובים, צריך גם כן להמתין הרבה עד שיזכה לשלימות כראוי. כי עיקר תכלית העבודה הוא להכיר אותו יתברך כמו שכתוב בזוהר הקדוש "בגין דישתמודעין ליה" (כדי לדעת אותו). ולזה צריך להמתין הרבה. אך לא היה לנו כח להמתין כל כך, כי כפי הנקודה טובה שבלב כל אחד מישראל, הוא בוער ומתלהב מאוד להכליל בו יתברך ולדבקה בו. על כן ברחמיו נתן לנו במה להחיות עצמנו כל הימים אשר אנו ממתנינים לישועתו להכליל בו יתברך בשלימות. כי התורה היא אחדותו יתברך, ועל ידי התורה בעצמה אנו זוכין לבוא אל התכלית האמיתי לדבקה בו יתברך.

אך גם מי שאין עבודתו בשלימות, ואפילו אם נדמה לו שעדיין הוא רחוק לגמרי, ואפילו אם הוא באמת כך, אף על פי כן, צריך להמתין ולצפות לישועתו ולהחיות את עצמו בתוך כך בכל מה שיוכל - פעם בתורה, פעם בתפילה, פעם בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, פעם בשיחה עם חבירו או רבו, פעם בעשיית איזה מצוה וגמילות חסדים, פעם ברצון וכיסופין והשתוקקות, שזה העיקר כמבואר בדבריו ז"ל, שהעיקר הוא הרצון וכו', ובתוך כך לומדים כאילו, ומתפללין כאילו וכו'.

(ליקוטי הלכות, פקדון, ד, י')

לפעמים נתייגע העובד את ה' מחמת שכבר סבל כמה יסורים וכו', ועל ידי זה יכול ליפול לבחינת זקנה דסטרא אחרא ותשות כח ח"ו, על כן צריך להתחזק מאוד במידת ארך אפים הנ"ל כל ימי חייו, להאריך אפו ורוחו על כל היגיעות והכבידות, ולהתחיל בכל פעם מחדש, וזה בחינת ארך אפים לצדיקים.

וכן יש בחינת ארך אפים לרשעים, שגם הרשעים, השם יתברך מאריך להם אפו כל ימי חייהם כדי שישוּבו, כמו שכתוב "עד יום מותו תחכה לו, אם ישוב" וכו'. על כן צריכים גם הרשעים בעצמם להתחזק במידה זאת של ארך אפים שלא יבלבל אותם רשעותם מלשוב להשם יתברך, ולא ירך לבבם ולא יהיה נחלש דעתם מריבוי העוונות שלהם, בפרט אם התחילו כבר איזה פעמים ונפלו מזה וכו', אף על פי כן, יבטחו בחסדו הגדול ויאריכו אפם ורוחם על כל מה שעובר עליהם, ויתחזקו בכל פעם להתחיל מעתה מחדש, אולי יזכה מעתה לרחם על עצמו, לעזוב דרכו ומחשבותיו שמקודם, ולא יהיה זקן וחלוש כח בעיני עצמו לעולם. כי עיקר התשובה הוא בבחינת התחדשות החיות בכל עת, שצריך לחדש ימיו שעברו בחושך, בבחינת (איכה ה') "השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם". נמצא שהכל צריכין בחינת מידת ארך אפים הנ"ל. וזהו ארך אפים לצדיקים, וארך אפים לרשעים כנ"ל. ושאר כל המדרגות של כל שאר בני אדם שבעולם כולם נכללים בהם, כי כל קיום עבודתם וחיותם הוא על ידי מידה זאת של אריכת אפים.

וכל זה מקבלים כח מבחינת הזקן דקדושה, שהוא העיוור הנ"ל (מסיפורי מעשיות, מעשה מהשבעה בעטלירס), שהוא בחינת זקן שבזקנים, סבא דסבין, שזכה לזקנה דקדושה כזה, עד שאמר שהוא זקן מאוד ויניק מאוד וכו', שממנו מקבלים כל הצדיקים כח להתחזק בעבודתם לחדש כחם ועבודתם בכל פעם.
(ליקוטי הלכות, תפילין, ה, ח-ט)

אם יחזק את עצמו בכל פעם כל ימי חייו להתחיל בכל פעם מחדש, אפילו אם יעבור עליו מה שיעבור, אזי סוף כל סוף יתקבצו כל אלו התיקונים שגרם בכל עבודה ובכל התחלה, וכולם יתקבצו לעזרתו לחזקו ולאמצו לשוב לה' יתברך באמת. ואם ראשיתו מצער, אחריתו ישגא מאוד, ואז יראה מה שפעל על ידי כל עובדא שבקדושה, שאין שום דבר נאבד לעולם.
(ליקוטי הלכות, ערבית, ד, לד)

מי שרוצה לחוס על חייו האמיתיים באמת, אזי הוא מרוצה לעבוד את השם בכל מה שיוכל, אפילו אם חס ושלום לא יזכה לשום מעלה, רק שיקל מעליו מעט עונשי הגיהנום וכו', או שיזכה לאיזה נקודה טובה בעלמא. ועל ידי כל הירידות חס ושלום, הוא בא לשפלות אמיתי, ואז זוכה לשמחה גדולה ומתקרב יותר להשם יתברך, בבחינת 'ירידה תכלית העליה'. כי השם יתברך שוכן את דכא, כי באמת יש חסדים כאלה אצל השם יתברך, שיוכל להתהפך הכל לזכות ולטובה, ובלבד שלא יניח האדם להפיל את עצמו, רק יצפה ויקווה להשם יתברך בקיווי אחר קיווי, עד שישוב אל ה' וירחמהו, 'כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות', רק שצריכין לקוות ולצפות בקיווי אחר קיווי, 'עד ישקיף וירא ה' משמים'.
(אוצר היראה, גאווה וענוה, ט)

צריך שיהיה לו מידת אריכת אפים בכל הבחינות, הן שלא יהיה כעסן וקפדן על שום דבר, הן שיאריך אפו לסבול כל מה שיעבור עליו, ולא יבלבל מעט עבודתו על ידי ההרפתקאות והבילבולים וכו' העוברים עליו, ולא יהיה לו קוצר רוח משום דבר, רק יאריך אפו לסבול הכל ולעשות את שלו בעבודת ה' בזריזות ובשמחה. וכל זה זוכין על ידי אמונה שלימה, שזוכין על ידי ארץ ישראל.
(אוצר היראה, סבלנות, ז)

צריכין לייזרר מאוד מבחינת דוחק את השעה אפילו בענין ההתקרבות אל הקדושה, כי אף על פי שבאמת בוודאי צריכין לזרז ולמהר מאוד מאוד להמלט על נפשו, ובפרט מי שכבר נכשל ונלכד במה שנלכד, רחמנא ליצלן, אף על פי כן אי אפשר לדחוק את השעה, וצריכין להמתין ולהמתין ולהמתין 'עד ישקיף וירא ה' משמים', שזה בחינת ספירת העומר, שהוא הכנה לקבלת התורה. כי בוודאי, לפי האהבה והרצון וההשתוקקות של ישראל לקבלת התורה, בוודאי היו מרוצים לקבלה מיד תיכף אחר יום ראשון של יציאת מצרים, אך אי אפשר לדחוק את השעה, וההכרח להמתין עד יום החמישים. ואף על פי כן אסור לשכוח ולהסיח דעתו מזה חס ושלום, רק לכסוף ולהשתוקק ולהתגעגע בכל פעם, מתי יזכה שיגיע יום ישועת נפשו בשלימות, שזה בחינת ספירה, שסופרין הימים ומשתוקקים ומתגעגעים ומצפים ומחכים ליום הקדוש והנורא הזה, יום החמישים, שהוא יום קבלת התורה הקדושה. וכן צריך כל אדם בפרטיות גם כן, בבחינת "למנות ימינו כן הודע ונביא לבב חכמה", כי צריך לספור הימים ולכסוף ולהשתוקק ולהתגעגע בכל פעם לזכות לישועה שלימה, בחינת 'לבב חכמה', להכיר את הבורא יתברך ולעבדו בלב שלם ובאמת, שזה עיקר בחינת קבלת התורה. אך אף על פי כן, אי אפשר לדחוק את השעה כנ"ל, רק להמתין הרבה לישועת השם ולהרבות בתפילה ותחנונים לפניו יתברך.

(אוצר היראה, יראה ועבודה, קסו)

בעת שהאדם רחוק מקדושתו יתברך, והוא נע ונד ומטולטל, ודוחין אותו מקדושתו מדחי אל דחי רחמנא ליצלן, אף על פי כן, אם הוא חזק ואמיץ לבקש ולדרוש ולחפש ולחתור בכל עת ולהתגעגע ולכסוף ולבקש את שאהבה נפשו, היינו לזכות למצוא אותו יתברך, אזי אף על פי שעדיין עוברים עליו ימים ושנים הרבה ואינו זוכה למוצאו יתברך ולהתקרב אליו, אף על פי כן יידע ויאמין

כי בכל עת ועת, על ידי הבקשה וחיפוש, ועל ידי כל דרישה ודרישה שדורש ומבקש ומחפש למצוא כבוד קדושתו יתברך, ועל ידי כל הבטה וגעגוע שמביט ותולה עיניו לרחמיו יתברך, ועל ידי כל תנועה ותנועה שפונה אל הקדושה, על ידי כל זה זוכה בכל פעם לשבר חומות ברזל ודלתות נחושת, אף על פי שאחר כך מתגברין עליו בכל פעם, רחמנא ליצלן, ואף על פי כן אין יגיעו לריק חס ושלוש, ואין שום תנועה שפונה להקדושה נאבדת חס ושלוש, ואם הוא חזק ואמיץ לבקש ולחפש יותר, אף אם יעבור עליו מה, בוודאי סוף כל סוף יזכה למצוא אותו יתברך.

ובוודאי צריכין לעבור על האדם עיזן ועיזנין הרבה, וכמה ימים ונהרות ותהומות ומימות מחולפין צריכין לעבור עליו, ובכמה מדבריות המלאים נחשים ועקרבים גדולים ונוראים צריך לעבור בהם, עד אשר זוכה לכנס לשערי הקדושה באמת. וזה הדבר אי אפשר לבאר כלל, עד היכן האדם צריך להתחזק, אף על פי שכבר זכרנו בזה הרבה בעזר השם, אף על פי כן עדיין צריכין למודעי, כי לכל אחד נדמה שעליו אין אנו מכוונים בדברינו, כי הוא יש לו מניעות כאלו ונתפס בתאוותיו ובמצודתו כל כך, עד שלאיש כמותו אי אפשר עוד לשוב באמת להשם יתברך, כי כבר נלכד ימים ושנים הרבה במה שנלכד, עד אשר לא יאמין שוב מני חושך - כך נדמה לכל אחד: ורבנו, זכר צדיק לברכה, היה קורא תגר על זה מאוד, ואמר בזה הלשון: "אהה! לבל תתיאשו עצמכם!" ובלשון אשכנז: "גיוואלד! זייט אייך ניט מייאש!". ומשך מאוד תיבת "גיוואלד", כי באמת הכל יכולין לזכות להתקרב להשם יתברך אפילו על ידי עצה זו לבד, דהיינו שיחפשו ויבקשו ויצטערו ויתגעגעו לשוב אליו יתברך, וסוף כל סוף יתקרבו להשם יתברך על ידי זה, ואז יראו שאין שום תנועה דקדושה נאבדת חס ושלוש, ועל ידי כל תנועה ובקשה שהוא מבקש את כבודו יתברך, זוכה לעשות איזה תיקון, עד אשר יזכה לעלות בתכלית העליה. (אוצר היראה, התחזקות, ק)

וזה "והוא יושב פתח האהל כחום היום", ישיבה לשון עכבה זמן רב, כמו: "ותשבו בקדש ימים רבים", היינו שזכה לזה (אברהם אבינו) שיתגלה אליו ה' על ידי שישב ונתעכב ימים רבים אצל פתח האוהל שהוא פתח הקדושה, שצריכין לעלות דרך שם. אבל כשרוצין לכנוס לשם, מתגברין ומתפשטין כנגדו הסטרא אחרא, שהם היכלי התמורות מאוד, וכל מה שהוא סמוך יותר אל הפתח, מתגברין ומתפשטין כנגדו מאוד מאוד. עד שיש הרבה שכבר היו אצל הפתח, וחזרו, רחמנא ליצלן, מחמת שלא ידעו שכבר הם אצל הפתח, אבל הוא ישב ונתעכב פתח האוהל, "כחום היום", זה בחינת התגברות חמימות היצר הרע, שעל זה נאמר "איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים", כי צהרים בחינת חום היום, זה בחינת חמימות היצר, שאז זמן רע לצאן קדושים שהצדיק רועה אותם, הרוצים לגשת אל הקודש, ורבים נתרחקו על ידי זה, רחמנא ליצלן.

אבל מי שאינו רוצה להטעות את עצמו וחושב על תכליתו הנצחית באמת, אינו שב לאחור בשום אופן בעולם, יהיה איך שיהיה, רק הוא יושב וממתין ומתעכב אצל הפתח ימים רבים, כמה שיהיה, ואף על פי שאין מניחין אותו לכנוס לתוך הפתח, וחום היום לוחט אותו מאוד- אף על פי כן אינו מניח את מקומו ויושב ומתעכב אצל הפתח האוהל של הצדיקים והכשרים עד ירוחם מן השמיים, בבחינת "והוא יושב פתח האהל כחום היום" כנ"ל. וזהו בחינת "ויהושע בן נון נער לא ימוש מתוך האהל".

(ליקוטי הלכות, אישות, ד, יט)

רצונות דקדושה

טוב להרגיל את עצמו להתאנח על מעשיו שאינם טובים, ולכסוף ולהשתוקק בתוקף אנחתו לשוב להשם יתברך. כי על ידי אנחה זאת נפסק מחבל דטומאה, ונתקשר בחבל דקדושה. (ליקוטי מוהר"ן, קט)

על ידי כיסופים טובים לשם יתברך, הוא מצייר אותיות התורה לטוב, ונעשית לו סם חיים, ומביא טוב לעולם.
(ליקוטי עצות, רצון וכיסופין, ג)

לעבוד השם, איני יודע מי הוא שיוכל לומר שיעבוד את השם, לפי גדולת הבורא יתברך, מי שיודע מעט מגדולתו יתברך, איני יודע איך יכול לומר שיעבוד אותו יתברך. ושום מלאך ושרף אינו יכול להתפאר על זאת, שיוכל לעבוד אותו יתברך, רק העיקר הוא הרצון, להיות רצונו חזק ותקיף תמיד להתקרב אליו יתברך. ואף על פי שהכל חפצים ורוצים לעבדו, אף על פי כן, אין כל הרצונות שווין, ויש חילוקים רבים ברצון. אפילו באדם אחד בעצמו בכל עת ובכל רגע יש חילוקים גדולים בין הרצונות. והכלל, שעיקר הוא הרצון והכיסופין, שיהיה כוסף תמיד אליו יתברך, ובתוך כך מתפללין ולומדין ועושין מצוות... (ובאמת, לפי גדולתו יתברך, כל אלו העבודות אינם כלום, רק הכל הוא בדרך "כאילו". כי הכל הוא כמו שחוק בעלמא, כנגד גדולתו יתברך). (שיחות הר"ן, נא)

עיקר העבודה הוא הרצון, דהיינו ההשתוקקות והכיסופין, שזה בחינת אהבת חסד, וכל העבודה שעובדין בפועל ממש, הוא רק בדרך 'כאילו' - כשזוכין להתגלות הרצון. וממילא מובן שבוודאי מחוייב האדם לעבוד את השם בפועל ממש גם כן, כדי שלא יהיו מעשיו סותרין את רצונו, חס ושלום. אבל אף על פי כן, מי שזוכה להתגלות הרצון, אז אפילו אם עובד את השם הרבה מאוד כמו שעובד, אינו יכול למלאות רצונו בזה, כי יודע שהעבודה הזאת אינה כלום, והוא כמו שחוק בעלמא ממש כנגד גדולתו יתברך.
על כן העיקר הוא הרצון. (פרפראות לחכמה, ד, כח)

גודל מעלת הרצון והכיסופין והגעגועים דקדושה אין לשער, כמו שראינו מהבנים שנאבדו ביער (סיפורי מעשיות, מעשה מהשבעה בעטלירס) שבימי חתונתם, על ידי שביום ראשון היו בוכים ומתגעגעים אחרי הבעטליר העיוור, ובתוך שהיו מתגעגעים כל כך כנ"ל, תיכף ומיד ענה ואמר: "הנני! באתי אצלכם" וכו', וגילה להם נוראות נפלאות מעוצם נוראות מעלתו וגדולת השגתו, ושהוא חי חיים ארוכים וכו', והשפיע גם עליהם מנוראות קדושתו, שיחיו גם כן חיים ארוכים כמוהו. וכל זה זכו על ידי גודל הגעגועים שהיו מתגעגעים אחריו. (אוצר היראה, רצון וכיסופין, מהדורא בתרא, ד)

עיקר חיות וקיום העולם הוא רק על ידי געגועים וכיסופים דקדושה, כמובן בפנים (סיפורי מעשיות, מעשה מהשבעה בעטלירס, יום השלישי) שהלב של העולם, שבו תלוי עיקר חיות וקיום כל העולמות עם כל הנבראים כולם, ועיקר חיות של זה הלב בעצמו, הוא על ידי שעומד תמיד כנגד המעיין שבקצה העולם, וכוסף ומשתוקק תמיד בהשתוקקות גדול לבוא אל אותו המעיין, אף על פי שהוא בלתי אפשר לו לילך להתקרב אל המעיין מטעם המבואר בפנים, אף על פי כן, עיקר חיותו הוא רק על ידי שעומד וצופה ומביט ומסתכל על המעיין מרחוק **מקצה הארץ**, ומתגעגע וכוסף ומשתוקק בהשתוקקות גדול בכלות הנפש, וצועק תמיד לבוא אל אותו המעיין. (אוצר היראה, רצון וכיסופין, מהדורא בתרא, ה)

וזה שכתב התנא (ברכות, יז): "גלוי וידוע לפניך, שרצוני לעשות רצונך, ומי מעכב? - שאר שבעיסה" וכו', כי השאור שבעיסה (יצר הרע) היפך הרצון עליון, ואי אפשר להמתיקו ולבטלו כי אם על ידי הארת מצח הרצון. ועל כן באמת הזהיר אדמו"ר ז"ל מאוד מאוד שיזהר האדם להתגבר עצמו מאוד, שיהיה לו תמיד רצונות טובים וכיסופין חזקים להשם יתברך.

כי העיקר הוא הרצון, וכמבואר בדבריו במקומות רבים אין מספר. ויותר מזה הרבה לדבר עימנו. כי אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שאינו מייאש עצמו ומתגבר ברצונות טובים להשם יתברך ותורתו וכו', על ידי זה מוסיף כח יותר להצדיקי האמת שעוסקים תמיד להמשיך מצח הרצון, שעל ידי זה מעלים משמד לרצון. וזה בעצמו מה שעסק התנא הנ"ל לדבר לפני השם יתברך: "גלוי וידוע שרצוני" וכו', על ידי זה בעצמו שטען זאת לפני השם יתברך, המשיך על עצמו רצונות חזקים להשם יתברך, ועל ידי זה בעצמו האיר על עצמו הארת הרצון הנ"ל, ולבטל השאור שבעיסה המעכב אותו מלעשות רצונו. (ליקוטי הלכות, ברכת השחר, ה, כב)

...וזהו: "לא בשמים היא ולא מעבר לים היא לאמר" וכו', וכמו שפירש רש"י, שאם היתה בשמיים היית צריך לעלות אחריה, ואם היתה מעבר לים היית צריך לעבור אחריה. אך באמת קרוב אליך הדבר מאוד, בפידך ובלבבך לעשותו. שהעיקר תלוי ברצון שבלב ובפיו, ובלבבך לעשותו, שהעיקר תלוי ברצון שבלב ובפיו. כי צריכין לדבר הרצון והכיסופין בפיו כדי להוציא מכח אל הפועל ותיכף שהוא מרוצה על הכל באמת, אפילו למסור נפשו לעלות לשמיים ולירד לתוך הים בשביל התורה, תיכף הוא זוכה אליה. כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, ואין הקדוש ברוך הוא שולח להאדם מניעות שלא יוכל לשברם אם ירצה, והעיקר הוא על ידי תוקף הרצון. (ליקוטי הלכות, הכשר כלים, ד, כד)

הרצון הוא למעלה מן הכל, אפילו מן הדעת דקדושה. ושם בבחינת רצון אין שום אחיזת הסטרא אחרא כלל. ועיקר בריאת האדם היה רק בשביל רצון. היינו, שיזכה בשלימות להארת הרצון, שזה תכלית השלימות. ומשה רבנו, רבן של כל הנביאים, תכלית שלימותו בעת הסתלקותו הוא, שהגיע לתכלית שלימות הרצון, שנסתלק בתוך רעווא דרעווין, רצון שברצונות.
(אוצר היראה, רצון וכיסופין, ו)

עיקר העקשנות דקדושה באופן שלא יוכל למנעו מהעקשנות שלו שום דבר, הוא רק בהרצון, כי הרצון הוא חופשי, ואי אפשר לשום מניעה להתגבר עליו. כי איך שימנעו אותו, אף על פי כן הוא רוצה לעשות את שלו. אדרבא, כל מה שמונעין אותו יותר, הוא מתגבר ברצון חזק ביותר. והעיקר, שיהיה עקשן גדול בזה, ולא יניח ולא ירפה בעצמו חס ושלום את הרצון מחמת התגברות המניעות, ואז בוודאי יעבור על הכל בשלום. וזה עיקר התפארותו יתברך שהוא מתפאר בנו, מה שאנו חזקים כל כך בהרצון והחשק דקדושה. וכל אחד מישראל בוער ברצון חזק לזכות לעבודת השם באמת. וזה בחינת מה שאנו אומרים קודם כל מצוה: "הריני מוכן ומזומן לקיים מצוות... " ציצית, או תפילין וכיוצא, כי זהו בחינת רצון, שאנו מודיעים ומגלים בפינו רצונינו וכיסופינו החזק לקיים מצוותיו יתברך, כי אין לנו כח לקיימם כראוי בשלימות, רק אף על פי כן אנו מוכנים ומזומנים ברצון חזק לקיים המצוה, ואז המצוה נעשית ממילא בסיוע השם יתברך. כי הבא ליטהר, מסייעין לו. והכל מאיתו יתברך. ועיקר עבודתינו הוא הרצון.
(אוצר היראה, רצון וכיסופין, יא)

אמונה היא דבר חזק מאוד. על ידי אמונה בתמימות באמת בלי שום חכמות, אפשר להגיע לידי 'רצון', היינו לכיסופים, שהם געגועים אל השם יתברך וליהדות בכל לב, שזה נעלה יותר מחכמה דקדושה. (עצות המבוארות, אמת ואמונה, נה)

אפילו הגרוע שבגרועים, יהיה מי שיהיה, צריך להתחזק ולהתאמץ לייחל ולקוות להשם יתברך ולבלי לרפות ולרשל את הרצון הטוב לעולם, ובוודאי יזכה לפעול על ידי זה הרבה טובות אמיתיות ונצחיות, כאשר כבר פעלו ישראל הקדושים הרבה על ידי העזות דקדושה וחיזוק הרצון שלהם דקדושה, שעל ידי זה יצאנו ממצרים וקרע לנו את הים, וזכינו לקבלת התורה וכיוצא בזה הרבה ישועות אמיתיות, שזכו ישראל בכל דור על ידי תוקף הרצון שלהם אל הקדושה במסירות נפש ממש. ועל ידי שאנו זוכרין את כל זאת בכל פעם על ידי זה יש לנו כח גם עתה לחזק את עצמנו בתוחלת והתקוה והרצון דקדושה, עד שנזכה על ידי זה לשבור את כל המניעות ולבוא לתכלית הטוב. וזה: "חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים"- "המיחלים" דייקא, שהוא בחינת חיזוק הרצון, שאף על פי שזה ימים רבים שאינו זוכה אל הטוב, אף על פי כן הוא מייחל ומקווה ומצפה להשם יתברך, עד ישקיף וירא ה' משמיים. (משיבת נפש, סה)

צריך כל אדם להטות לבו לשמוע בקול ה' הקורא בקול גדול בלב האדם בכל יום ויום ובכל עת שישוב האדם אליו, ועל כל פנים יהיו לו רצונות חזקים וכיסופים גדולים לה' יתברך, שזה יקר מאוד. (אב"י הנחל ישן, חלק ב, מכתב ז, ב)

עיקר- העיקרים:

צדיק

(צדיק הדור האמת – לחפש ולמצוא, ללמוד ספריו,
להתקשר, ולקשר כל עבודת השם - אליו,
לקרוא בשמו המיוחד, להגיד ולשיר באמונה -
נְחִי נְחִי נְחִי נְחִי מְאֻמָּן)

קרבת הצדיקים טוב בעולם הזה ובעולם הבא.
(ספר המידות, צדיק, נג)

ביאת המשיח תלוי בקרבת הצדיק.
(ספר המידות, צדיק, קנא)

עיקר שלימות הנפש תלוי בקרבות הצדיקים.
(ספר המידות, צדיק, קנב)

העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות, חס ושלום, מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי, פרשת שופטים) "אפילו אומר לך על ימין שמאל" וכו', ולהשליך מאיתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור. וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלימות, ואינו מקושר להצדיק. וישראל, בעת קבלת התורה, היו להם חכמות גדולות, כי אז היו עובדי עבודה זרה שבימיהם, שהיה טעותם על פי חכמות וחקירות גדולות, כידוע. ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה, כי היו יכולים לכפור בכל, חס ושלום, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עימם, ואפילו כל האותות והמופתים הנוראים שעשה לעיניהם, לא היה מועיל להם. כי גם עתה נמצאים אפיקורסים הכופרים על ידי שטות וטעות חכמתם. אך ישראל עם קדוש ראו האמת, והשליכו החכמות, 'והאמינו בהשם ובמשה עבדו', ועל ידי זה קיבלו התורה.
(ליקוטי מוהר"ן, קכג)

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו",
 כי אי אפשר להאמין בהשם, כי אם כשמאמינים במשה עבדו,
 דהיינו בחינת אמונת חכמים. וזה עיקר החילוק וההבדל שבין
 ישראל לעובדי כוכבים ומזלות (גוים). כי גם חכמי העובדי כוכבים
 ומזלות, רובם ככולם מאמינם בו יתברך, כמו שכתוב: "ושמי נורא
 בגוים - דקרו ליה אלקא דאלקיא" (שקראו לו אלוקי האלוקים).
 וכמו ששמעתי מפי רבינו ז"ל שאמר שחכמיהם חקרו בגדולתו
 יתברך, עד שאמרו שהוא יתברך גדול ומרומם ומנושא מכל
 המחשבות וכו', כמו שהוא באמת, אבל אין יודעין משום מצוה של
 התורה. כי זה אי אפשר להם להשיג בשכל אנושי בשום אופן איזה
 מצוה ממצוות התורה, ומחמת זה הם רחוקים מקדושת ישראל,
 מחמת שלא זכו להאמין בהשם ובמשה עבדו. אבל אנחנו עם קדוש
 זכינו להאמין בה' ובמשה עבדו, עד שזכינו לקבל תורתו הקדושה
 על ידי משה עבדו נאמן ביתו. וכמו כן בכל דור ודור, אי אפשר
 להתקרב אליו יתברך באמת, כי אם על ידי אמונת חכמים. כי רק
 החכמים והצדיקים אמיתיים, רק הם ממשיכים לנו אור האמונה
 הקדושה, ורק על ידם אנו יכולים להתקרב לאבינו שבשמיים.
 (ליקוטי הלכות, הכשר כלים, ב, א)

על ידי התקרבות לצדיקים וילך בדרך עצתם, על ידי זה נחקק בו
 אמת, ועל ידי זה זוכה לאמונה ותפילה וארץ ישראל וניסים,
 ועל ידי זה תבוא הגאולה.
 (ליקוטי עצות, צדיק, ט)

קודם שמקורב להצדיק, אזי הוא בבחינת 'השמן לב', היינו שלבו אטום ואוזניו סתומים ועיניו עיוורים מלראות האמת ולהתעורר לתשובה. אבל כשמדבק עצמו לצדיקים ומקבל מהם עצות, אזי נפתח לבבו ועיניו ואוזניו, ורואה ושומע ומבין האמת, וזוכה לתשובה.
(ליקוטי עצות, צדיק, י')

צריך להשתדל להתקרב לצדיקים אמיתיים, כי אפילו מי שלומד ועובד עבודתו תמיד, אין יודע איך להתנהג בעבודתו בלא הצדיק.
(ליקוטי עצות, צדיק, סח)

עיקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלימה, שיהיה נפשו קשורה בנפשו, עד שעל ידי אהבת הצדיק יתבטל אהבת נשים.
(ליקוטי עצות, צדיק, עו)

קודם שיוצא האדם לאויר העולם, מלמדין ומראין לו כל מה שצריך לעבוד ולהשיג בזה העולם. וכיון שיוצא לאויר העולם, מיד נשכח ונאבד ממנו הכל. ובשביל זה הוא צריך לנסוע להצדיק לבקש אחר אבידתו. כי כל האבידות הללו של כל בני העולם, כולם הם אצל הצדיק.
(ליקוטי עצות, צדיק, פ)

עיקר יגיעת ועבודת האדם להתקרב אל הצדיק האמת, הוא רק בשביל התכלית. כי עכשיו אין יודעין ומרגישין טעם כל כך בהתקרבות, מחמת עכירת החומר ומחמת רוב המניעות והבילבולים, רק אז אחר ההסתלקות של האדם, אז אם יזכה יבין ויידע וישיג מה ששמע כבר, לבד ממה שיזכה לשמוע גם אז יותר מזה, מה שיהיה מצד הנשמה כפי מה שיזכה כל אחד ואחד. ובאמת גם אז אחר ההסתלקות והפטירה של האדם צריכין גם כן התחזקות גדול להאמין בהצדיק האמת, כי יש נשמות הרשעים ומקטרגים ומחבלים שמבלבלין ומחלישין דעת האדם גם אז כדיבוריהם הרעים, ורוצים להטעות את האדם גם אז ולמנוע אותו מלילך ולבוא אל הצדיק האמת, לקבל תיקון לנשמתו (וכידוע ומובן בדברי רבותינו זכרונם לברכה בכמה מקומות, שגם אחר הפטירה לאו כל אדם זוכה לבוא תיכף למקום מנוחתו בשלימות, ויש שמוליכין אותם דרך בחינת עולם התוהו וכיוצא, כידוע).

על כן צריכין להתחזק גם אז בהתחזקות גדול, ובאמונה גדולה בהצדיק האמת, עד שעל ידי זה זוכה גם שם לעבור על כל המניעות והסיכסוכים והבילבולים, ולבוא להצדיק האמת ולקבל ממנו תיקון גדול לנשמתו. והעיקר תלוי בזה העולם, ומי שזוכה בזה העולם להתחזק באמונה שלימה ולהתקרב להצדיק האמת, אזי בוודאי גם שם לא יוכל למנוע אותו מזה שום בילבול ומניעה. וגודל הפלגת מעלת התיקונים הקדושים שיכולין לקבל בעולם הבא על ידי ההתקרבות להצדיק, אי אפשר לבאר כלל. כי יש נשמות ערומות כאלו, שהם ערומות לגמרי, רחמנא ליצלן, עד שהיו נשלכין ונאבדין, חס ושלום, בתוך כף הקלע, רחמנא ליצלן. ועל ידי שזכו להתקרב להצדיק האמת, ניצולין מזה.

(אוצר היראה, צדיק, מהדורא בתרא, ק)

צריכין לנדד שינה מעיניו ומעפעפיו תנומה, לשוטט ולבקש ולהרבות בתפילה ותחנונים שיזכה למצוא הצדיק האמת, שיוכל לרפאותו ולהכניס בו השגת אלוקות ולהציל את נפשו מני שחת. ועל זה צריכין לשבור השינה ולקום בחצות לילה, ולבכות ולצעוק מאוד על חורבן בית המקדש, ועל הסתלקות הצדיקים, שקשה כפליים כחורבן בית המקדש, עד שיזכה גם עתה למצוא הרבי והמנהיג האמיתי שיוכל להכניס בו ידיעת אלוקותו יתברך, שעל ידי זה יתמלאו לו כל החסרונות ויתבטלו כל הצרות, ויתתקן הכל.
(אוצר היראה, צדיק, ג)

צריכין לראות להשתדל מאוד להתקרב לצדיק אמיתי, כדי לזכות לברר המדמה, שעל ידי זה יזכה לאמונה שלימה, שזה העיקר ויסוד הכל. אך לכאורה קשה, הלא אי אפשר להתקרב להצדיק האמת בעצמו, כי אם על ידי אמונה. כי באם לאו, יפלו לו קושיות הרבה על הצדיק, מה שאי אפשר לו להבינם בדעתו, כי הצדיק גבוה ונשגב ונעלה משכל העולם מאוד. אך הכלל, שהאדם צריך לבחור רק בהאמת לאמיתו ולהשתוקק תמיד לזה באמת. כי יש נקודה דקדושה בכל אחד מישראל, שהיא נקודת האמונה הקדושה, שעל ידי זה בפנימיות נפשו הוא רוצה וחפץ מאוד להתקרב אל האמת, דהיינו להצדיק האמת, שהוא שורש ויסוד כל העולם. ואזי, כשהאדם מתחיל להשתוקק להתקרב להצדיק האמת, אזי נמשך עליו על ידי זה הארה משורש קדושת הצדיק בעצמו. ועל ידי זה הוא זוכה להתגבר ברצון חזק עוד יותר להתקרב להצדיק, ועל ידי זה נמשך עליו הארה מקדושת הצדיק ביותר ומסייעו ביותר לשבר המניעות, עד שזוכה לבוא ולהתקרב אליו. ואז יזכה על ידי הצדיק לאמונה וכל טוב.
(אוצר היראה, צדיק, נד)

הצדיק הוא בבחינת מלוה. כי הוא מלוה להאדם הרוח חיים, כדי שאחר כך יסלק וישלם חובתו, להודות ולהלל להשם יתברך על כל נשימה ונשימה, שכן חובת כל היצורים להודות ולהלל וכו'. ומי שהוא דבוק בהצדיק באמת בבחינה הנ"ל, הוא מסלק חובתו מיד ליד הצדיק בעצמו. כי כל כוונתו בעבודתו ותפילתו הוא, שתגיע העבודה והתפילה להצדיק האמת, והוא יעלה אותה למקום הצריך, וכמבואר כבר כמה פעמים, שעיקר התפילה והעבודה צריך להיות בהתקשרות לצדיקים אמיתיים.

(אוצר היראה, צדיק, קפו)

(מצוואת רבי נתן, לפני הסתלקותו, מתורגם מלשון אידיש:)
 "אפילו אם האדם הוא הבעל עבירה הגרוע והגדול ביותר, אבל הוא מחזיק עצמו ברבנו, בוודאי יעשה תשובה, ויהיה לו תיקון".
 ואחר כך אמר: "לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו –
 העיקר הוא התקשרות לצדיקים!"
 (עלים לתרופה, סיפור הסתלקות מוהרנ"ת)

לעיקר אמונת היחוד, היינו להאמין בהשם יתברך הנקרא "אחד", וכן לאמונה בהשגחה פרטית, כמבואר בספרי אמת, ובפרט בספרי ליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות, זוכים רק על ידי התקרבות אמיתית לצדיקי אמת, היינו ללמוד ספריהם ולקיים עצותיהם כפי דעתם, כמבואר בכל ספרי האדמו"ר זכרונו לברכה. כי אם לא מתחזקים לקבל דעתם ולקיים עצותיהם של צדיקי האמת כמבואר בספריהם, אין כל חשיבות להתקרבות, כמבואר בליקוטי מוהר"ן, חלק א, בתורה "ארץ אוכלת יושביה" (סימן קכט). השם יתברך יעזרנו שנזכה להתקרב התקרבות אמיתית לצדיקי האמת.

(עצות המבוארות, אמת ואמונה, נח)

יידעו הדורות הבאים, כי כלל מונח בידינו, כי הצדיק והמנהיג הדור בדורות אלו, וכן לדורות עולם, הוא רבנו הגדול והקדוש זצ"ל. כי קדושתו וכל מעשה תוקפו וגבורתו וכל תיקונו הנפלאים והנוראים, וכל האותות והמופתים, וכל היד החזקה, וכל המורא הגדול אשר עשה רבנו זצ"ל לתקן העולם, בפרט כל נפשות הנידחים האבודים, הם חיים וקיימים לעד עלינו ועל כל דורות הבאים אחרינו כמו בחיים חיותו, ויותר ויותר.
(אב"י הנחל, מכתב יא)

אשרי האיש שמקשר עצמו לצדיק האמת ואינו הולך בעצת רשעים המרחיקים ממנו. העיקר הוא התקשרות להצדיק שעליו עומד כל העולם ומלוואו, כי הוא הגשר דקדושה שעל ידו עוברים בתוך כל המים השוטפים וניצול מכולם, וזהו בחינת קריעת ים סוף, שהלכו ביבשה בתוך הים. כל עובדא ותנועה קלה שהאדם מתגבר לעשות בשביל התקרבות להצדיק, הוא יקר מאוד בעיני ה' יתברך, ותיכף הוא מנצח הרבה נצחון אמיתי ונצחי שישאר קיים לנצח. כל אחד כפי מה שיודע בנפשו גודל פחיתותו וגודל ריחוקו שנתרחק מאוד מהשם יתברך, כמו כן הוא צריך דייקא להתקרב להרבי האמת הגדול במעלה מאוד מאוד. כי כל מה שהוא קטן ביותר – הוא צריך רבי אמיתי גדול ביותר.
(אב"י הנחל, מכתב יז)

צריך כל אחד להשתדל מאוד להתקרב להצדיק האמת דייקא, שמברר האמונה בכל עת כפי הבירור שצריכין בזה הדור בכל יום ויום מחדש, ואין די בהספרים של הנביאים והצדיקים שיש מכבר, רק צריכין להתקרב אליו דייקא. אך הבעל דבר מתגרה בזה הצדיק מאוד, ומתגבר בכל דור ודור לרחק את העולם מזה הצדיק, על ידי גודל הקושיות ומחלוקת שמרבה עליו, אשר על כן צריכין לחפש ולבקש מאוד את הצדיק האמת.
(אב"י הנחל, מכתב לד)

(לקט קטעים מקובצים, מתוך 'ישראל סבא') :

צריכים לפרסם את זה שעיקר הגאולה תלויה ברבנו רבי נחמן, להתקרב אליו. מה להתקרב? ללמוד ספריו ולקיימם, אז יהיה הגאולה השלימה, בזה תלוי עיקר הגאולה שלנו ושל כל העולם. זה עיקר העבודה, כי עיקר מה שגילה רבנו, הוא אמת כזה שאין בעולם אמת כזה, וגם אנשיו האמיתיים - הם יש להם חלק בזה. כי זה עיקר מה שאנחנו צריכים ללחום ולהתגבר על כל השונאים, כי כל הגאולה תלויה ברבנו רבי נחמן, שנזכה להתקרב אליו וללמוד ספריו באמת ולקיימם, זהו יתגלה וידריך אותנו בכל התורה. כל אחד יכול לראות מה זה ה'ליקוטי תפילות' ומה זה 'ליקוטי מוהר"ן' ומה זה 'ליקוטי הלכות' ומה זה 'ליקוטי עצות', יכולים לראות ולהבין שמעשיות כאלה אין בעולם ולא היה, רק משיח יגיד פירוש על המעשיות, וגם על ה'ליקוטי מוהר"ן'. רבנו הקדוש אמר: "הכנתי כבר הכל למשיח". הוא כבר הכין לנו כל הישועות, כל מה שאנחנו צריכים.

להתקרב לצדיקים. מי הצדיקים? רבנו הקדוש ואנשיו. כן, זהו! וכשיבוא משיח, הוא יגלה את רבנו הקדוש, מי הוא רבנו רבי נחמן, הוא נְיָ נְחֵם נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן, הוא הרבי של כל ישראל. רבנו הקדוש כבר נמצא בעולם. רק עכשיו מתחיל להתגלות נְיָ נְחֵם. עכשיו אנחנו קרובים וסמוכים אל הגאולה. עד היום הגאולה היתה "משיח, משיח", והיום הוא נְיָ נְחֵם - נְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן.

רק להזכיר את השם של רבנו, **יְיָ יְיָ יְיָ נְחֵמְנוּ מְאוֹמָן**,
זה מספיק. זה דבר קל להגיד, ומי שאומר **יְיָ יְיָ**, אז הוא מחזיק,
הוא נכנס בהשורש של הבריאה, בהשורש של כל התורה,
ושל **כל הצדיקים**, נכנסים בעולם אחר.

רבנו הקדוש רבי נחמן, **יְיָ יְיָ יְיָ נְחֵמְנוּ מְאוֹמָן**, הוא כלליות כל
התורה וכל הצדיקים שהיו מיום בריאת העולם. הוא משה
רבנו, הוא אברהם, יצחק ויעקב, **הוא כל הצדיקים!** בחיר הבריאה!
יְיָ יְיָ יְיָ נְחֵמְנוּ מְאוֹמָן - כלול בזה כל הצדיקים וכל התורה!

כל אחד שיתפלל, ויגיד בפה:

"זכות רבנו הקדוש יגן עלינו ועל כל אחד מישראל,
זכות **יְיָ יְיָ יְיָ נְחֵמְנוּ מְאוֹמָן**."

אליך אקרא

רבונו של עולם, שומע תפילה, באתי לפניך יי אלהי, ואלוהי אבותי, להפיל תחינתי לפניך, "**מקצה הארץ אליך אקרא**", שתרחם עלי ברחמיך הרבים, על מרוחק ומגורש כמוני, ותקרב אותי ברחמיך וחסדיך העצומים, ותאמר לצרותי די, ותתחיל מעתה לקרבני ברחמיך הרבים, כי זה עיקר גדולתך, כשהמרוחקים ביותר מתקרבים לעבודתך באמת, כאשר גילית לנו על ידי חכמיך הקדושים. ואם אומנם אני רחוק מאוד ממך בתכלית הריחוק, אל תעשה עימי כחטאי ואל תדינני כמפעלי, כי קרוב אתה לרחוקים. כי הלא ממני דייקא יתעלה וישתבח ויתגדל שמך יתברך לעד ולנצח נצחים, על ידי שתקרב מרוחק כמוני לשמך הגדול, כי זה עיקר גדולתך, כשהמרוחקים ביותר מתקרבים אליך באמת.

אנא יי, הודיענו נא את דרכיך, ונדע איך נמצא חן בעיניך, ואיך נזכה לפעול בקשתנו אצלך, באופן שנזכה להתקרב אליך באמת. ונזכה לקיים כל העצות טובות האמיתיות אשר גילית לנו על ידי צדיקך האמיתיים, עד שנזכה לשוב אליך באמת ובלב שלם. חוס וחמול עלינו, יהמו ויכמרו נא מעיך ורחמיך עלינו. מלך רחמן רחם עלינו, טוב ומטיב הדרש לנו. שובה עלינו בהמון רחמיך, בגלל אבות שעשו רצונך. וקבל באהבה את מעט עבודתנו שאנו זוכים על כל פנים לעבוד אותך בפחיתותנו וגריעותנו, ויהיה לנחת ולרצון לפניך, ובזכות זה תושיע אותנו ישועה שלימה, ותזכנו להגיע לעבודת השם שלימה ותמה.

ובכן, "לב טהור ברא לי אלוהים, ורוח נכון חדש בקרבי", עזרנו וזכנו והושיענו, שנזכה לטהר ולקדש עצמנו בכל עת על ידי טבילת מקוה, ונזכה להמשיך עלינו טהרה וקדושה גדולה על ידי טבילת המקוה, לטהר עצמנו מכל הטומאות, מכל החטאים והעוונות והפשעים, שחטאנו ושעווינו ושפשענו לפניך מנעורינו עד היום הזה, ולהמשיך עלינו קדושה גדולה על ידי המקוה הקדושה.

ותשפיע עלינו על ידי זה דעת גדול ורחמים רבים, ותתן לנו כח, ותעזרנו שנזכה להמתיק על ידי טבילת המקוה כל הדינים שבעולם, מעלינו ומעל זרעינו ומעל כל עמך בית ישראל, ולבטל כל הצרות וכל הגזרות רעות על ידי זה, ותושיע לנו תמיד על ידי טבילת המקוה הקדושה והנוראה מאוד, ויקויים מקרא שכתוב: "מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה".

ותזכנו להמשיך עלינו קדושת המקוה של חג השבועות הקדוש, שהוא זמן מתן תורתנו, שאז נתקרבו ישראל אליך, וזכו לקבל את התורה הקדושה על ידי טבילת המקוה, ותעזרנו שנזכה להמשיך עלינו קדושת המקוה הזאת בכל השנה כולה. ונזכה לטהר ולקדש עצמנו תמיד, ולצאת מהרה מחמישים שערי טומאה, ולכנוס בתוך החמישים שערי קדושה, ויקויים בנו מהרה מקרא שכתוב: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם".

רבנו של עולם, רחם עלינו בזכות צדיקי אמת הקדושים אשר בארץ המה, אשר אנו וכל עמך בית ישראל הולכים וסובבים, ומשתטחים על קבריהם וציון שלהם, ופורשים כפינו לפניך, ומתפללים ומתחננים אליך בקידה, בכריעה, בהשתחויה, בלב נשבר ונדכא. חוסה עלינו ברחמיך הרבים, ותעורר לב נשמת כל הצדיקים אמיתיים, אשר נשמתם בגובהי מרומים ברום המעלות בעולמות העליונים הקדושים, שיירדו למטה תמיד, ובפרט כשנזכה לבוא על קברי הצדיקים הקדושים, ויהיו עימנו בקרב עמך ישראל, ויעזרו אותנו להתפלל ולהתחנן לפניך, ולשבר ולבטל כל מיני עזות דסטרא אחרא מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל, עד שנזכה להמשיך עלינו ועל כל עמך בית ישראל קדושה וטהרה. ונזכה לשמחה דקדושה בשלימות תמיד, וְתִבְרַךְ אֹתָנוּ וְאֵת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וְאֲרוּכִים וְלִשְׁלוֹם, חַיִּים שֶׁל יְרֵאת שְׁמַיִם, חַיִּים אֲמִיתִיִּים, חַיִּים שֶׁנִּזְכָּה בָהֶם לְחַיֵּי עוֹלָם, לְחַיִּים נְצַחִים, בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקֵי אֲמֵת, שׁוֹכְנֵי עֵפֶר.

כי אתה ידעת כי לא היה עולה על דעתי לבקש כל אלה מלפניך, כי אף על פי שאיני יודע כל התרחקותי ממך, אבל אפילו לפי מעט ידיעתי מהתרחקותי ממך, גם כן לא היה עולה על דעתי לבקש על מעט מאלה. אך אתה ה' ידעת את לבבי, כי כל דברי תחינותי ובקשותי וכל תקותי ומבטחי עדיין הוא רק על זכות וכח הצדיקים האמיתיים אשר אנו חוסים בצל כנפיהם, על כן עליהם אני נשען לבקש ממך כל אלה, כי כחם הגדול מספיק אפילו עלי, אפילו בהתרחקותי העצום מאוד בלי שיעור וערך, אף על פי כן, בכחם הגדול אני בטוח ונשען ונסמך ונאחז, שעדיין יש לי תקוה לזכות לכל מה שביקשתי מלפניך, ויותר ויותר מזה.

כי רחמיך לא כלים, וזכות וכח וגבורת כל הצדיקים האמיתיים אינו נפסק לעולם, ואין שום סטרא דמסאבא, צד הטומאה, שתוכל לעמוד נגד קדושתם ומעלתם וגובהם ותוקפם וחוזקם וכחם וגבורתם. וזכותם וכחם הגדול יעזור ויגן ויושיע לנו, ולכל החוסים בהם.

כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, והם נקראים חיים תמיד. ותזכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים, ולהשתטח שם, ולפרש שיחתי לפנייהם באמת, כאילו היו בחיים חיותם, ויותר ויותר. ואזכה לעורר רחמי לבם עלי, ויהמו ויכמרו רחמיהם עלי שיתפללו עלינו, וימליצו טוב בעדנו, ויברכו אותנו, ויעוררו רחמים אצלך, בעל הרחמים, וישפיעו עלינו זכותם, ויעסקו בתיקוננו, ונזכה לנחמות, ברכות וישועות, אמן כן יהי רצון.

ותעזרני תמיד לפרש כל שיחתי לפניך בכל לב ונפש, להרבות בהתבודדות ובשיחה ביני לבין קוני תמיד, לשפוך כל שיחי לפניך תמיד, וכל אשר עם לבבי אשיחה לפניך. ואזכה לבאר ולפרש לפניך בפה מלא בפירוש, עד שיתעורר לבבי באמת אליך בתשוקה גדולה ובבכיה רבה ועצומה בדמעות שלישי, לבכות ולהתוודות על עוונותי ופשעי המרובים, ולהתחרט עליהם באמת ובלב שלם, ולקבל עלי קבלה גמורה בלב שלם באמת, שלא אשוב עוד לכסלה, ולא יהיה ברוחי רמיה כלל, אם אוון פעלתי, לא אוסיף.

ואזכה לעורר רחמיך הרבים עלי, שתחנני מאיתך במתנת חינוך, ותהיה בעזרי מעתה תמיד. ותשמרני ותצילני ברחמיך מחטאים ועוונות ופשעים, ומכל התאוות רעות, ובפרט מפגם הברית שהוא כלל כל התורה כולה, תצילני ותשמרני תמיד ברחמיך הרבים, ברחמיך הגדולים, ברחמיך העצומים, עד שאזכה על ידי ההתבודדות, ובפרט בלילה, לבטל עצמי לגמרי, שאזכה לבוא לתכלית הביטול באמת לאמיתו כרצונך הטוב.

ואזכה על ידי תוקף האמונה הקדושה להתפלל ולהתחנן ולהתבודד ולפרש כל שיחתי לפניך תמיד בלב שלם ובמחשבה נכונה, שתהיה המחשבה קשורה אל דיבורי התפילה בקשר אמיץ וחזק בלי שום פניה, ובלי שום נטיה אל הצד כלל, חס ושלום.

ויהיו כל דברי ושיחותי עימך פנים אל פנים, כאשר ידבר איש אל רעהו. פה אל פה אדבר עימך את כל אשר עם לבבי, ואשפוך את נפשי כמים נוכח פניך השם, ואספר לפניך את כל לבי ברחמים ותחנונים, בדברי חן וריצוי ופיוס, בלב נשבר ונדכא באמת, כבן המתחטא לפני אביו, עד אשר יכמרו רחמיך עלי על גודל ריחוקי ממך עד הנה, ותתחיל מעתה להושיעני ישועה שלימה ואמיתית לנצח, שאזכה מעתה לשוב אליך באמת בשלימות.

ותוליכני ותדריכני באמיתך בכל עת ורגע, ולא אסור עוד מרצונך ימין ושמאל. ותחמול ותרחם עלי, כרחמי האב על הבן, ותושיעני בכל עת בכל מיני ישועות, ותקרבני בכל מיני התקרבות לנצח. יעוררו רחמיך על בניך, ותשפיע עלי ועל כל החפצים ומתגעגעים וחותרים לפרש שיחתם לפניך, דיבורים קדושים הנמשכים מעשרה מיני זמרה, אשר על ידם חיבר דוד המלך, עליו השלום, ספר תהלים, מדברי שיחתו הקדושים ששפך לפניך בכל עת. כי אתה ידעת כי אין אנחנו יודעים שום דרך של העשרה מיני זמרה, רק אנו בטוחים בכח וזכות דוד המלך, עליו השלום, ובכח כל הצדיקים שסידרו שירות ותשבחות ותפילות ושיחות לפניך.

יחיד קדמון, חזק ואמיץ, חזקני ואמצני בתפילה ושיחה לפניך תמיד, "אדני, שפתי תפתח, ופי יגיד תהילתך".

ותזכני ברחמיך הרבים וחסדיך העצומים, לקרב רחוקים לעבודת השם, אל דעת הצדיק האמת, רבנו הקדוש, רבי יְיָ יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן, להאיר בהם דעת קדוש ואמיתי, להדריכם בדרך ישרה, להודיעם את הדרך אשר ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשו, כפי מה שקיבלנו מרבנו הקדוש בספריו הקדושים, להאיר בהם עצות נכונות וישרות, ולעוררם ולהקיצם משינתם, להכניס בהם דעת ויראת שמיים, באופן שיזכו לשוב אליך באמת בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאודם, "אלמדה פושעים דרכיך וחסאים אליך ישובו".

תצילני ותשמרני ברחמיך הרבים, שלא יעלה בדעתי שום פניה ומחשבת חוץ, חס ושלום, בעניין התקרבות בני אדם, בשביל להרבות כבודי, חס ושלום, רק כל כוונתי תהיה באמת בשביל כבודך, כדי למלאות רצונך.

ותתן כח ליעף כמוני לסבול ולקבל באהבה כל הטרחות והיגיעות שצריכין בשביל עסק זה, לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך. ואזכה לרדוף אחריהם בכל כחי, לקרבם לעבודתך. וכל כוונתי יהיה לשמך לבד באמת, כדי להשלים דעתי בתכלית השלימות כרצונך הטוב. כי גזרת עלינו על ידי חכמיך הקדושים שכל אחד מישראל מחויב להשתדל לקרב בני אדם לעבודתך, כי כל ישראל ערבים זה בזה.

על כן תזכני ברחמיך הרבים לשימוש דקדושה, שאזכה לשמש את הצדיק האמת, רבי יְיָ יְיָ נְחֵם נְחֵם מְאוֹמֵן. ועתה לאחר הסתלקותו, שימוש הצדיק הוא **להפיץ** ולהאיר אור דעתו, ורוח קודשו הנמצאת בספרים שלו,

שיהיה לכל יהודי בכל בית, בכל מקום, בכל העולם, שכולם יידעו מהצדיק הדור היחיד בעולם העוסק בתיקונם, בתיקון כל אחד ואחד בפרטיות, ובתיקון כל נשמות ישראל וכל העולם בכלליות, ולפרסם שמו המיוחד, יְנַחֵם יְנַחֵם יְנַחֵם מֵאִוֶּמֶן, שבו כלולים כל הישועות וכל התיקונים וכל הגאולה השלימה הכללית של כל עם ישראל על ידי משיח צדקנו.

יהי רצון מלפניך, בעל החמלה והחנינה, גואל ישראל, שאזכה שיהיה גם לי חלק בעסק קדוש זה, למען אזכה על ידי זה שיהיה לי איזה שיכות והתקרבות להצדיק. ואזכה לעסוק בספריו, ועל ידי זה אזכה לאמונה שלימה וחזקה ונכונה, עד שאזכה לשאוב על ידה מחכמתו הקדושה, ולהטיב מטובו לאחרים, להפיץ מעיינותיו חוצה.

ויתפשטו ספריו הקדושים בעולם, ויבטלו וישברו ויעקרו כל העצות רעות וכל הגזרות של העכו"ם. וכל הקמים עלינו לרעה, מהרה תפר עצתם ותקלקל מחשבתם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדושתך, עשה למען תורתך,

כי אין לנו על מי להשען, כי אם על אבינו שבשמיים, ועל כח וזכות רבי יְנַחֵם יְנַחֵם יְנַחֵם מֵאִוֶּמֶן.

ואזכה להתגבר בעבודת השם בתורה ובתפילה ובמעשים טובים בזריזות גדול ובשמחה רבה ועצומה. ולא אשגיח בדעתי על שום ביטול וביטול ומונע ומעכב, ולא אבלכל דעתי עליהם כלל, ולא אחוש, ולא אסתכל עליהם כלל, ולא תיפול עלי שום עצלות ועצבות וכבידות וחלישות הדעת כלל, רק אזכה ברחמיך הרבים להתגבר על ידי האמונה הקדושה לשבר ולבטל לגמרי כל מיני עצלות וכבידות ומניעות המוח ומניעות גשמיים, ועצבות ומרה שחורה ומחשבות זרות וביטולים ועקמימיות שבלב, הכל אזכה לשבר ברחמיך הרבים, וחסדיך הגדולים והעצומים. ואזכה למידת **ארץ אפים** באמת, שאזכה להאריך אפי על כל המניעות והביטולים, לבלי להסתכל ולבלי לחוש עליהם כלל. ולא יכפת לי שום דבר כלל, רק אזכה לעשות את שלי בתורה ותפילה ומעשים טובים בזריזות ובשמחה, ולא תקצר רוחי, חס ושלום, משום דבר שבעולם. ותשפיע עלי כח הגודל וכח הצומח דקדושה, הנמשך מן האמונה הקדושה, שאזכה להיות הולך וגודל וצומח בעבודתך, ולא יזיק לי שום דבר שבעולם. ובכל מעשה אשר אחל בעבודת השם ובתורה ובמצוות, בכל לבבי אעשה ואצליח. ואשב ואיחל ואצפה לרחמיך "עד ישקיף וירא ה' משמים". ולא אתרחק ממך לעולם, הן בבחינת ירידה, חס ושלום, אפילו בדיוטא התחתונה, אפילו בעשרה כתרין דמסאבותא (עשר מדרגות הטומאה), חס ושלום, גם שם אזכה למצוא אותך תמיד, כמו שכתוב: "ומלכותו בכל משלה". ואתקרב אליך תמיד בכל הבחינות, בין בטוב בין ברע, חס ושלום, בין בירידה בין בעליה, כמו שכתוב: "אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנך", באופן שאזכה לתשובה שלימה באמת, מעתה ועד עולם. כי זה ימים ושנים אשר אני עוסק לקרוא אליך לעורר חסדיך, לגלות רחמיך, שתזכני לצאת מרע לטוב, מחושך לאור, שתעזרני לעזוב דרכי הרע ומחשבותי המגונות מאוד.

עזרני והושיעני וזכני להיות עקשן גדול בעבודת השם, ואל יבהלוני רעיוני, ולא יוכל שום דבר שבעולם להפיל אותי בדעתי, חס ושלוש, או להרחיק אותי חס ושלוש מאיתך, אפילו אם יהיה מה שיהיה, חס ושלוש, אפילו אם יעבור עלי מה, חס ושלוש. ואהיה חזק ואמיץ בדעתי לבלי להסתכל כלל על המחשבות הטורדות הרוצים להחליש דעתי ולהפיל אותי בדעתי, חס ושלוש, כאילו אפס תקוה חלילה, מחמת שאני רואה שעוברים ימים ושנים, ועדיין אני רחוק מהקדושה מאוד מאוד. על כל אלה לא אסתכל ולא אביט כלל, לשוב ולסוג מאחוריך, חס ושלוש, מחמת זה, חלילה. רק אזכה להחזיק עצמי בך ובתורתך הקדושה בכל עת תמיד, בכל מה שאוכל, בכל נקודה ונקודה טובה שנמצא בי, ולחפש ולבקש ולמצוא בי תמיד נקודות טובות מקדושת מצוותינו שיש בנו, בכל אחד ואחד, אפילו בי הפחות והגרוע, ולילך בדרך הזה בכל עת, ולחזק עצמי, ולשמח נפשי בזה תמיד, כאשר הזהירונו וחיזקונו צדיקיך האמיתיים בכמה לשונות בלי שיעור, לבלי ליפול משום דבר שבעולם. כי כאלה וכאלה עברו על כל הצדיקים והכשרים שהיו בדורות שלפנינו, מכל שכן וכל שכן בדורות הללו החלושים והעייפים מאוד מאוד בעקבות משיחא, אשר הסטרא אחרא מתפשטת לאורכה ולרוחבה, מחמת שקרוב לבוא עיתה, וימיה לא ימשכו, כי בוא יבוא משיח צדקנו, לא יאחר, ויעביר רוח הטומאה מן הארץ. על כן עדיין אני מקווה ומצפה ומחכה ומייחל בכל עת ובכל שעה לישועתך האמיתית. כי כל עוד נשמתי בי, אני מקווה לישועה שלימה באמת. רבוננו של עולם, "זאת נחמתי בעוניי", מה שחיזקו אותנו הצדיקים אמיתיים בשבעה משיבי טעם, וגילו לנו ש"אין שום יאוש בעולם כלל". על זה לבד תמכתי יתדותי, ועל כחם הגדול נשענתי לצפות לישועה עדיין, ממקום שאני שם, כמו שכתוב "טוב ויחיל ודומם לתשועת ה'", וכתוב "חזקו ויאמץ לבבכם, כל המיחלים לה'".

ובכן, חוסה עלינו כרוב רחמיך, ועזרנו וזכנו שנזכה לעורר ולגלות ולהאיר הארת 'מצח הרצון', שהוא רצון שברצונות, עד שיתגלה ויאיר הארת הרצון בעולם. ונזכה כולנו לכסוף ולהשתוקק תמיד לעבודתך באמת, ברצון חזק ותקיף מאוד.

ונזכה כולנו לרצון דקדושה, שיהיה רצוננו חזק ותקיף ואמיץ בכל עת ובכל שעה לעבודתך וליראתך ולתורתך. ובכל יום ויום, ובכל שעה ושעה יתחזק הרצון דקדושה אצלנו יותר ויותר. כי אתה ידעת, כי בשר ודם אנחנו, ומחומר קורצנו. ומי יעצור כח לעובדך באמת, הן השמיים ושמי השמיים וכל צבאם, מלאכים ושרפים ואופנים וחיות הקודש וכל צבא מעלה, אין גם אחד שיוכל להתפאר ולומר שיוכל לעובדך, כי לגדולתך אין חקר, ושמן מרומם על כל ברכה ותהילה.

חוסה עלינו כרוב רחמיך, וזכנו ועזרנו והושיענו להגביר הרצון דקדושה, שנזכה להרגיל עצמנו ברצונות טובים תמיד, לכסוף ולהשתוקק ולהתגעגע אליך תמיד ברצון חזק ובכיסופין אמיתיים, בתשוקה גדולה בכלות הנפש, כמו שכתוב: "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'", לבי ובשרי ירננו אל אל חי".

ותזכנו ברחמיך הרבים להתקרב ולהתקשר לצדיקי אמת, להיות נכנע אצלם ולהאמין בם, ולהתבטל אליהם, ולהתאבק בעפר רגליהם, ולשתות בצמא את דבריהם הקדושים של הצדיקי אמת כל ימי חיי, אני וזרעי וזרע זרעי וכל עמך בית ישראל מעתה ועד עולם, ולהתקשר בהם באמת בלב ונפש חפצה, באהבה רבה ועזה, מנקודה שבלב באמת. ואזכה לאהוב אותם באהבה גדולה כל כך, עד שתגדל ותתפלא אהבתם אצלי מאהבת נשים, עד שיתבטל ממני אהבת נשים ותאוות המשגל על ידי התגברות אהבת הצדיקים. חוס וחמול עלי, וזכני לאהבת הצדיקים באמת, ועל ידי זה אזכה להתקשר בהם בהתקשרות גדול וחזק, ותהיה נפשי קשורה בנפשם בקשר אמיץ וחזק מעתה ועד עולם, לעולמי עד ולנצח נצחים.

רבנו של עולם, יי אלהים אמת, בוחן לבות וכליות, אתה יודע את צפון לבי, אשר בפנימיות הנקודה שבלבי, מאוד נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות השם, לזכות להתקרב להצדיק הדור האמת, שיכול להושיעני מצרות נפשי, להוציאני מעוונותי, ולהשיבני אליך באמת, "מי יתן ידעתי ואמצאהו", הייתי "מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות" להתקרב אליו, "מספר צעדי אגידנו". על כן רחם עלי בחסדך העצומים, וזכני לבלות ימים ושנים על זה, לבקשו ולחפשו ככסף וכמטמונים, עד שאזכה למצוא את שאהבה נפשי, שאזכה מהרה שיתגלה לי באמת הצדיק האמת, צדיק הדור, ואזכה להתקרב אליו באמת. ואל ימנעני שום מונע, ואל יעכבני שום עיכוב, רק אזכה לילך ולרוץ אחריו בכל כחי. ואזכה לאמונה שלימה וחזקה ונכונה, ותרחם עלי בכל מיני רחמנות, ותקרבני לצדיק הגדול האמיתי, להרב האמת שבדור הזה, להרב דקדושה, זקן דקדושה הגדול במעלה שיש לו כח להכניס השגות אלוקות גם בשפל ופחות כמוני. ותצילני, שלא אטעה עצמי, חס ושלום, להחליף ולהמיר טוב ברע, ותשמרני מן השקרנים והצבועים, ממנהיגים של שקר.

רבנו של עולם, שומע תפילה, שומע תחינה, שומע בקשה, אנא, קרבני אליך ברחמיך העצומים, ברחמיך הרבים, ברחמיך הגדולים, ברחמים נוראים שיש לך גנוזים באוצרותיך, שאין בהם שום אחיזת דין וקטרוג כלל, ברחמים שיש להם כח לקרב אפילו המרוחקים בתכלית הריחוק שאין ריחוק יותר מהם, ועשה למענך ולא למעננו, עשה למענך והושיענו. קרבנו אליך, אמצנו בעבודתך, חזקנו ביראתך, אחוז בידינו והוצא אותנו מכל התאוות רעות, ומכל המידות רעות הקשורים בגופנו, המרחיקים אותנו ממך בכל עת.

ותמהר ותחיש לגאלנו גאולת הנפש, ותוציאני ותעלני מהיום ומעתה, מכל מיני נפילות וירידות והתרחקות ממך, שנתרחקתי עד הנה.

"מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון", חמול על דל ואביון כמוני, חנני והקימני, חנני והקימני. שיטחתי אליך כפי, "מקצה הארץ אליך אקרא, בעטף לבי בצור ירום ממני תנחני", ברוך שומע תפילה.

(לקט מקובץ מתוך "ליקוטי תפילות", עם הוספות)

תיקון הכללי

הקדמה

אלו העשרה קפיטל [מזמורי] תהלים מועילים מאוד מאוד לתיקון קרי. ענין תיקון זה על ידי אמירת העשרה קפיטל תהלים הנ"ל הוא דבר חדש לגמרי חידוש נפלא כי הוא תיקון נפלא ונורא מאוד מאוד, אמר (רבנו הקדוש) : לא נודע זאת מיום בריאת העולם. וכמה צדיקים גדולים רצו לעמוד על ענין זה ונתייגעו למצוא לזה תיקון גמור וקצתם לא ידעו כלל מהו ענין זה וקצתם התחילו לידע קצת בענין תיקון זה, ונסתלקו לעולמם באמצע עוסקם בזה ולא גמרו, ולי עזר השם יתברך שזכיתי לעמוד על זה בשלימות. ואמר שהוא תיקון הכללי. כי כל עבירה יש לה תיקון מיוחד, אבל תיקון הנ"ל הוא תיקון הכללי.

(ולכן טוב לאומרו בכל יום).

וייחד שני עדים כשרים על זה, שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו... (ואמר אז רבנו זכרונו לברכה בזו הלשון) : "כשיבואו על קברי ויתנו פרוטה לצדקה בעבורי" (רצונו לומר בעבור הזכרת נשמתו הקדושה, כנהוג) ויאמרו אלו העשרה קפיטל תהילים, אז יניח רבנו עצמו לאורך ולרוחב, ובוודאי יושיע לזה האדם. ואמר, שבהפיאות יוציא אותו מהגיהנום, אפילו אם יהיה אותו האדם איך שיהיה, אפילו אם עבר מה שעבר, רק מעתה יקבל על עצמו שלא ישוב לאיוולתו חס ושלום. "ואני חזק מאוד בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שאלו העשרה קפיטל מועילים מאוד מאוד." ובזכות תיקון חטא זה יבוא משיח צדקנו לקבץ נפוצותינו, במהרה בימינו, אמן.

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורי תהלים אלו, תיקון הכללי,
לכל הצדיקים האמיתיים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה,
ובפרט לראש בני ישראל, רבי וַיְהִי נֶחֱם נֶחֱם נֶחֱם מֵאוֹמֶן.

טז.

מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי בְּךָ:
אִמְרֵת לַיהוָה, אֲדַנֶּי אַתָּה, טוֹבֵתִי בִלְעָלֶיךָ:
לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וְאֲדִירִי, כָּל חִפְצֵי בָּם:
יִרְבוּ עֲצֻבוֹתָם, אַחַר מָהְרוּ, בִּלְאִסִּיךְ נִסְכֵיהֶם
מִדָּם, וּבִלְאִשָּׁא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׁפָתַי:
יְהוָה מִנֵּת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי:
חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בִנְעָמִים, אֵף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי:
אֲבָרַךְ אֶת יְהוָה, אֲשֶׁר יַעֲצָנִי, אֵף לִילוֹת
יִסְרוֹנִי כְלִיוֹתַי:
שׁוֹיֵתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תְמִיד, כִּי מִימִינִי בִלְאִמוּט:
לִכֹּן שִׁמַּח לְבִי, וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֵף בְּשָׂרִי יִשְׁכֵן לְבִטָּח:
כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ
לְרֵאוֹת שְׁחַת:
תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים, שְׁבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנֶיךָ,
נְעֻמוֹת בְּיָמֶיךָ נֶצַח:

לב.

לְדוֹד מִשְׁפִּיל, אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יִהְיֶה לוֹ עוֹן,

וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה:

כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי, בָּלוּ עַצְמִי, בְּשִׂאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם:
כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִכְבֵּד עָלַי יָדְךָ, נֶהְפֵּךְ לְשֹׁדִי,

בְּחֶרְבְּנִי קִיץ סָלָה:

חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ, וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אֲמַרְתִּי, אוֹדָה עָלַי
פֶּשַׁעִי לִיְהוָה, וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סָלָה:
עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵיד אֱלֹהֶיךָ, לְעֵת מִצָּא, רַק לְשִׁטּוֹ
מִיָּם רַבִּים אֱלֹהֵי לֹא יִגִּיעוּ:

אַתָּה סֵתֵר לִי, (*) מִצָּר תִּצְרֵנִי, רְנִי פִּלֵט

תְּסוּבְּבֵנִי סָלָה:

אֲשַׁפִּילְךָ, וְאוֹרֶךְ בְּדָרְךָ זֶה תֵּלֶךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינֵי:
אֵל תִּהְיֶה כְּסוּס, כְּפָרָד, אִין הֶבִין, בְּמִתְג וְרָסוֹן עֲדִיו

לְבָלוֹס, בַּל קָרַב אֱלֹהֶיךָ:

רַבִּים מְכַאוּבִים לְרִשָּׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה

חֲסֵד יְסוּבְּבֵנוּ:

שְׂמַחוּ בִיהוָה, וְגִילוּ צְדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל:

(* כאן יש להפסיק מעט)

מא.

למנצח מזמור לדוד:

אשרי משכיל אל דל, ביום רעה, ימלטהו יהוה:
יהוה ישמרהו ויחיהו, ואשר בארץ, ואל תתנהו
בנפש איביו:

יהוה יסעדנו על ערש דוי, כל משכבו הפכת בחליו:
אני אמרתי, יהוה חנני, רפאה נפשי כי חטאתי לך:
אויבי יאמרו רע לי, מתי ימות ואבד שמו:
ואם בא לראות, שוא ידבר, לבו יקבץ און לו,
יצא לחוץ ידבר:

יחד עלי יתלחשו כל שנאי, עלי יחשבו רעה לי:
דבר בליעל יצוק בו, ואשר שכב לא יוסיף לקום:
גם איש שלומי, אשר בטחתי בו אוכל לחמי,
הגדיל עלי עקב:

ואתה יהוה, חנני והקימני, ואשלמה להם:
בזאת ידעתי כי חפצת בי, כי לא יריע איבי עלי:
ואני בתמי תמכת בי, ותציבני לפניך לעולם:
ברוך יהוה, אלהי ישראל, מהעולם ועד העולם,
אמן ואמן:

מב.

לְמַנְצַחַ מִשְׁפִּיל, לְבַנֵּי קֶרֶח:

כְּאֵיל תְּעַרְגַּ עַל אֲפִיקֵי מַיִם, כִּן נַפְשֵׁי תְעַרְגַּ

אֶלֶיךָ אֱלֹהִים:

צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים, לְאֵל חַי, מְתֵי אָבוֹא וְאֶרְאָה

פְּנֵי אֱלֹהִים:

הִיְתָה לִי דְמַעְתֵּי לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָה, בְּאִמּוֹר אֵלֵי כָל

הַיּוֹם, אֵיךְ אֱלֹהֵיךָ:

אֵלֶּה אֲזַכְּרָה, וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְבֹּר בַּסָּד,

אֲדָדִם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה, הֶמּוֹן חוּגֵג:

מֵה תִשְׁתַּוְּחַחֵי נַפְשֵׁי וְתִהְיֶינִי עָלַי, הוֹחִילֵי לְאֱלֹהִים,

כִּי עוֹד אֲוֹדְנוּ יְשׁוּעוֹת פְּנֵינוּ:

אֵלֵהִי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן

וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר:

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרֵיךָ, כָּל מִשְׁבְּרֵיךָ

וְגִלְיָךְ עָלַי עֲבֹרוּ:

יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֶסְדּוֹ, וּבְלֵילָה שִׁירָה עִמִּי,

תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי:

אֹמְרָה לְאֵל סִלְעִי, לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה קָדַר אֵלַי
בְּלַחַץ אוֹיֵב:
בְּרִצָּח בְּעַצְמוֹתַי, חֲרָפוֹנִי צוֹרְרִי, בְּאֶמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם
אֵיִה אֶלְהֵיךָ:
מָה תִשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמָה תִהְיֶה עָלַי,
הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדְנוּ יְשׁוּעוֹת, פְּנִי וְאֱלֹהֵי:

נט.

לְמַנְצָחַ, אֵל תִּשְׁחַחַת, לְדָוִד מְכַתֵּם, בְּשִׁלַּח שָׂאוֹל,
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ:
הֲצִילֵנִי מֵאִיֵּבִי, אֶלְהֵי, מִמִּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגִּבְנִי:
הֲצִילֵנִי מִפְּעַלֵי אֲוֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי:
כִּי הִנֵּה אֲרָבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעֵי
וְלֹא חֲטָאתֵי יִהְיֶה:
בְּלִי עֹון, יְרוּצוּן וַיִּכּוֹנְנוּ, עוֹרָה לְקָרָאתִי, וּרְאֵה:
וְאַתָּה יִהְיֶה אֱלֹהִים צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
הַקִּיצָה לְפָקֵד כָּל הַגּוֹיִם, אֵל תַּחֲנוּן כָּל בְּגָדֵי אֲוֹן סָלָה:
יִשׁוּבוּ לְעֶרְב, יִהְמוּ כַכֶּלֶב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר:

הִנֵּה יִבְיַעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם,
כִּי מִי שִׁמְעֶ:
וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם:
עַזּוֹ אֵלֶיךָ אֲשַׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי:
אֱלֹהֵי חֲסָדִי, יִקְדָּמֵנִי, אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשַׂרְרֵי:
אֵל תִּהְרַגְם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עָמִי, הִנֵּיעֵמוּ בְּחִילְךָ,
וְהוֹרִידֵמוּ, מִגִּנְנוֹ אֲדָנִי:
חֲטֹאת פִּימוֹ, דַּבֵּר שְׁפִתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֵאוֹנָם,
וּמֵאֲלֵה וּמִפֶּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
כִּלְהַ בְּחִמָּה, כִּלְהַ, וְאֵינָמוּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשָּׁל
בִּיעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה:
וַיִּשְׁבוּ לָעָרֵב, יִהְמוּ כִפְלָב, וַיִּסּוּבְבוּ עִיר:
הִמָּה יִנִּיעוֹן לְאָכֹל, אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ, וַיִּלְיִנוּ:
וְאֵנִי אֲשִׁיר עֲזֶךָ, וְאַרְנֶן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ, כִּי הִיִּיתָ מִשְׁגָּב
לִי וּמְנוּסָה, בְּיוֹם צָר לִי:
עַזִּי, אֵלֶיךָ אֲזַמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדִי:

עז.

לְמַנְצֶחַ עַל יְדוּתוֹן לְאַסָּף מִזְמוֹר:
 קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים, וְאַצְעֶקֶה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים,
 וְהֶאֱזִין אֵלַי:
 בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנֵּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה,
 וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנָּה הַנָּחֵם נִפְשִׁי:
 אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים, וְאֶהְמֶיָה, אֲשִׁיחָה וְתִתְעַטֵּף
 רוּחִי סֵלָה:
 אַחֲזַתְתָּ שְׁמֵרוֹת עֵינָי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר:
 חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים:
 אֲזַכְּרָה נִגִּינָתִי בְּלִילָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה,
 וַיַּחֲפֹשׂ רוּחִי:
 הֲלַעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנֵּי, וְלֹא יִסִּיף לְרָצוֹת עוֹד:
 הָאֶפֶס לְנֹצַח חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדָר וּדָר:
 הַשֶּׁכַּח חֲנוּת אֵל, אִם קִפֹּץ בְּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה:
 וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיוֹן:
 אֲזַכּוֹר מַעֲלָלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם פְּלֹאֲךָ:
 וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:

אֱלֹהִים, בַּקֹּדֶשׁ דְּרַכְךָ, מִי אֵל גָּדוֹל כְּאֱלֹהִים:
 אַתָּה הָאֵל עֹשֶׂה פֶלֶא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲזָךְ:
 גְּאֻלְתָּ בְּזָרוּעַ עַמְךָ, בְּנִי יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה:
 רָאוּךְ מִיַּם אֱלֹהִים, רָאוּךְ מִיַּם יַחִילוּ,
 אֶף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת:
 זָרְמוּ מִיַּם עֲבוֹת, קוֹל נִתְּנוּ שְׁחָקִים,
 אֶף חֲצֹצִיךָ יִתְהַלְכוּ:
 קוֹל רַעַמְךָ בַּגִּלְגָּל, הֵאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל,
 רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ:
 בְּיַם דְּרַכְךָ, וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְּעוּ:
 נַחִיתָ כְּצֹאן עַמְךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ.

תִּפְלֶה לְמוֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדַנִּי מֵעוֹן
 אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדָר וְדָר:
 בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוֹלֵל אֶרֶץ וַתִּבְל,
 וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל:
 תָּשֻׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּפָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם:

כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינַיִךְ כִּיּוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר,
 וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה:
 זָרְמַתָּם שָׁנָה יִהְיוּ, בַּבֶּקֶר כִּפְחָצִיר יַחֲלֶף:
 בַּבֶּקֶר יִצִּיץ, וְיַחֲלֶף, לְעָרֵב יְמוּלֵל וַיִּבֶשׁ:
 כִּי כָלֵינוּ בְּאַפְךָ, וּבַחֲמַתְךָ נִבְהַלְנוּ:
 שְׁתֵּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנִגְדְּךָ, עֲלַמְנוּ לְמָאוֹר פְּנִיךָ:
 כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כָּלֵינוּ שְׁנֵינוּ כְּמוֹ הַגָּה:
 יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ, בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרַהֲבָם, עָמַל וְאָוֶן, כִּי גַז חִישׁ, וְנַעֲפָה:
 מִי יוֹדַע, עַז אַפְךָ, וּכְיִרְאֵתְךָ, עִבְרַתְךָ:
 לְמִנּוֹת יָמֵינוּ כִּן הוֹדַע, וְנָבֵא, לְבַב חֲכָמָה:
 שׁוֹבָה יִהְיֶה, עַד מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל עִבְדֶּיךָ:
 שְׁבַעֲנוּ בַּבֶּקֶר, חֲסִדְךָ, וְנִרְנָנָה, וְנִשְׁמַחָה, בְּכָל יָמֵינוּ:
 שְׁמַחְנוּ, כִּימֹת עֲנִיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה:
 יִרְאֶה אֶל עִבְדֶּיךָ פֶּעֶלְךָ, וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם:
 וַיְהִי נֵעַם אֲדָנִי אֶל־הֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ,
 כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה.

הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:
 שִׁירוּ לוֹ, זַמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְכָל נִפְלְאוֹתָיו:
 הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יְהוָה:
 דַּרְשׁוּ יְהוָה, וְעִזּוּ, בְּקִשׁוֹ פְּנֵי תָמִיד:
 זְכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתֵי וּמִשְׁפְּטֵי פִּי:
 זָרַע אַבְרָהָם, עַבְדּוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב, בְּחִירָיו:
 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה, לְאֶלֶף דּוֹר:
 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ לִישָׁחַק:
 וַיַּעֲמִידָהּ לַיַּעֲקֹב, לְחַק, לִישְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 לֵאמֹר, לְךָ, אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֵבֶל נַחֲלֹתְכֶם:
 בְּהֵיוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֵט, וְגָרִים בָּהּ:
 וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר:
 לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מַלְכִים:
 אֶל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי, וְלִנְבִיאֵי אֵל תִּרְעוּ:
 וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ, כָּל מִטָּה לָחֶם שָׁבַר:
 שָׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ, לְעַבְדֵי נִמְכָּר יוֹסֵף:

עָנוּ בַכָּבֵל רַגְלוֹ, בַּרְזֵל בָּאָה נִפְשׁוֹ:
 עַד עֵת, בֵּא דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה, צְרַפְתָּהוּ:
 שָׁלַח מֶלֶךְ, וַיִּתִּירָהוּ, מִשָּׁל עַמִּים, וַיִּפְתַּחְהוּ:
 שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קְנִיָּנוֹ:
 לְאִסּוֹר שָׁרְיוֹ, בְּנִפְשׁוֹ, וּזְקִנְיוֹ, יַחֲכִים:
 וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם:
 וַיִּפְרֹ אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצֵמָהוּ מִצְרַיִם:
 הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהִתְנַפֵּל בְּעַבְדָּיו:
 שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
 שָׁמוּ בָם, דְּבָרַי אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
 שָׁלַח חֹשֶׁךְ, וַיַּחֲשֹׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ:
 הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לְדָם, וַיִּמַּת אֶת דְּגָתָם:
 שָׂרַץ אֶרֶצָם צַפְרֻדָּעִים, בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם:
 אָמַר, וַיָּבֵא עֲרֹב, כְּנִים, בְּכָל גְּבוּלָם:
 נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֶד, אֵשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶצָם:
 וַיִּדַּךְ גִּפְנִים וּתְאֵנֹתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם:
 אָמַר, וַיָּבֵא אַרְבֶּה, וַיִּלְקַח, וַאֲיִן מִסָּפֵר:
 וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:

וַיַּיְךְ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנִים:
 וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲיִן בְּשִׁבְטֵי כוֹשֵׁל:
 שָׁמַח מִצָּרִים בְּצִאתָם, כִּי נָפַל פְּחָדִם עֲלֵיהֶם:
 פָּרַשׁ עֵינָיו, לְמַסַּךְ, וְאִשׁ, לְהֵאִיר לִילָה:
 שָׁאֵל, וַיָּבֵא שְׁלֵיו, וְלָחֵם שָׁמִים, יִשְׁבִּיעֵם:
 פָּתַח צוּר, וַיִּזְוּבוּ מֵיָם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר:
 כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ, אֶת אֲבִרָהֶם עֲבָדוֹ:
 וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרָנָה אֶת בְּחִירָיו:
 וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים יִירָשׁוּ:
 בְּעִבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקֵּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הִלְלוּהָ:

קלז.

עַל נִהְרוֹת בְּבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן:
 עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תִּלְיֵנוּ כְּנִירוֹתֵינוּ:
 כִּי שָׁם שָׁאֲלוּנוּ שׁוֹבֵינֵנוּ דְּבַרֵי שִׁיר,
 וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמָחָה, שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן:
 אֵיךְ נִשְׁיֵר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת נֶכֶר:
 אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי:

תִּדְבֹק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ, אִם לֹא אֶעֱלֶה
אֶת יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי:
זְכוֹר יְהוָה לְבְנֵי אָדָם, אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם,
הָאֲמָרִים, עָרוּ עָרוּ, עַד הִיסוּד בָּהּ:
בֵּית בָּבֶל הִשְׁדוּדָה, אֲשֶׁר־י שִׁשְׁלָם לָךְ,
אֶת גְּמוּלָתְךָ שְׂגַמְלֶתָ לָנוּ:
אֲשֶׁר־י שִׁי־אֲחִיז וְנִפֹץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסֵּלַע:

קנ.

הִלְלוּהָ הִלְלוּ אֶל בְּקֹדֶשׁוֹ, הִלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזֹו:
הִלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו, הִלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ:
הִלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר, הִלְלוּהוּ בְּנִבְל וְכִנּוֹר:
הִלְלוּהוּ בְּתֹף וּמְחוֹל, הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגָּב:
הִלְלוּהוּ בְּצִלְצָלִי שְׁמַע, הִלְלוּהוּ בְּצִלְצָלִי תְרוּעָה:
כֹּל הַנְּשָׂמָה תְהִלֵּל יְהוָה, הִלְלוּהָ:

נְחִי נְחִי נְחִי מְאוּמָן

מקצה הארץ אליך אקרא